

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU2

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel på ca 21,6 miljarder kronor i enlighet med utskottets förslag. Riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområdet till 400 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit i budgetpropositionen. Utskottets förslag överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Det innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för två av anslagen. I övrigt ställer sig utskottet bakom budgetpropositionen. Utskottet tillstyrker delvis budgetpropositionen och två motionsyrkanden. Övriga motioner avstyrks.

I betänkandet finns fem särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	7
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden	14
Statens budget inom utgiftsområde 23	17
Medfinansiering av landsbygdsprogrammet	40
Särskilda yttranden	42
1. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (S)	42
2. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (C)	44
3. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (V)	47
4. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (L)	52
5. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (MP)	54
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	59
Propositionen	59
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	59
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	64
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	66
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	67
<i>Bilaga 5</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	
Areella näringar, landsbygd och livsmedel	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 23 punkt 1 och motionerna

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 och

2021/22:4182 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna

2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:998 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 12, 34, 35, 47–49 och 56,

2021/22:2456 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 12, 14 och 67,

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 14 och 22,

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:2778 av Sten Bergheden (M),

2021/22:3276 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23,

2021/22:3432 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 19, 50 och 51,

2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11,

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 20,

2021/22:3889 av Martin Kinnunen m.fl. (SD),

2021/22:3956 av Jakob Olofsgård m.fl. (L),

2021/22:4134 av Kristina Yngwe m.fl. (C) och

2021/22:4182 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 2–11 och 13.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

2. Medfinansiering av landsbygdsprogrammet

Riksdagen avslår motion

2021/22:4182 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12.

Stockholm den 2 december 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C)*, Maria Gardfjell (MP)*, Jessica Rosencrantz (M), Isak From (S)*, Magnus Manhammar (S)*, Elin Segerlind (V)*, Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S)*, Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S)*, Jakob Olofsgård (L)*, Staffan Eklöf (SD), Markus Selin (S)*, Marléne Lund Kopparklint (M), Yasmine Eriksson (SD) och Peter Helander (C)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina respektive budgetmotioner. Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner till ett gemensamt förslag. I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden. I bilaga 4 finns en sammanställning av utskottets förslag till anslag för 2022.

I betänkandet behandlas dessutom utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23. Utskottets arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering har lämnat en uppföljningsrapport om resultatredovisningen. Rapporten finns i bilaga 5.

Vid utskottets sammanträde den 30 november 2021 lämnade Miljödepartementet, Näringsdepartementet, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna, LRF Skogsägarna, Skogsindustrierna, Sveriges Jordägareförbund och Världsnaturfonden WWF information med anledning av utskottets anslagsförslag.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen). Riksdagen har bifallit finansutskottets förslag och bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 21 644 754 000 kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Det är 400 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06: 333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning och redovisning av behandlade tillkännagivanden behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23. Slutligen behandlas ett motionsförslag om medfinansiering av landsbygdsprogrammet.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Bakgrund

Som en del i miljö- och jordbruksutskottets löpande uppföljning beslutade utskottet den 6 maj 2021 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prot. 2020/21:45). Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas. Uppföljningen kan även användas som ett underlag i dialogen med regeringen om hur den ekonomiska styrningen utvecklas när det gäller verksamhet och insatser som finansieras med statliga medel inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde. Rapporten redovisas i bilaga 5 till detta betänkande.

Propositionen

Målet för utgiftsområdet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart. Inom utgiftsområdet finns även mål beslutade av riksdagen om en sammanhållen landsbygdspolitik, en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, skogspolitiken samt de samiska näringarna. Viktiga mål för utgiftsområdet är även målen inom miljömålssystemet, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för den sammanhållna landsbygdspolitiken (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360). Det övergripande målet ska vara en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden – Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338). Det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både den konventionella och den ekologiska, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Delmålet för det strategiska området Regler och villkor är följande: Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Delmålet för det strategiska området Konsument och marknad är följande: Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Delmålet för det strategiska området Kunskap och innovation är följande: Stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

För skogspolitiken har riksdagen beslutat om två jämställda mål – ett produktionsmål och ett miljömål (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252 och prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Inriktningen på målet om skogsproduktion ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av det som skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2000/01:1 utg.omr. 23 avsnitt 7.3, bet. 2000/01:MJU2, rskr. 2000/01:86).

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisar regeringen i propositionen resultatet för de fyra resultatområdena En sammanhållen landsbygdspolitik, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna.

Utskottets bedömning

Utskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Utskottet anser bl.a. följande:

Allmänt om resultatredovisningen

Utskottet välkomnar att regeringen aviserar att man kommer att fortsätta den årligen återkommande dialogen med utskottet om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Utskottet betonar att denna dialog är viktig för att resultatredovisningen ska fortsätta att utvecklas.

Utskottet vidhåller att det finns utrymme för att utveckla och förbättra resultatredovisningen ytterligare. Kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat kan förbättras och resultatredovisningen bör enligt utskottet så långt det går koncentreras till att redovisa resultaten av och effektiviteten i insatserna, dvs. inte en redovisning av insatserna i sig. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen bör i högre utsträckning koppla till de indikatorer som har valts för att följa resultatutvecklingen för det strategiska målet.

I förra årets budgetbetänkande lämnades ett antal synpunkter och önskemål som utskottet önskade få besvarade i årets budgetproposition. Utskottet konstaterar att ett antal av dessa synpunkter och önskemål inte kommenteras av regeringen i årets budgetproposition, vilket utvecklas nedan. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen besvarar dessa. I den mån frågorna är av mer långsiktig natur och det är svårt att på kort sikt genomföra önskade förändringar bör det framgå hur regeringen avser att arbeta vidare med frågan.

Utskottet betonar vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn.

Enligt utskottet är en brist, vilket poängterades också förra året, att regeringen refererar till alltför få indikatorer i sin bedömning av måluppfyllelsen; inte minst gäller det de tre centrala indikatorerna för livsmedelskedjan. När det gäller regler och villkor finns t.ex. ingen eller en svag koppling till resultatindikatorerna för jordbrukets utveckling, genomförandet av landsbygdsprogrammet, fiskeripolitik och vattenbruk samt genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet.

Utskottet beklagar att regeringen, liksom i förra årets budgetproposition, inte presenterar någon statistik för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning. Det är problematiskt att information om denna indikator återigen saknas eftersom det innebär att det blir mycket svårt att göra en bedömning av i vilken utsträckning målet för det strategiska området Kunskap och innovation nås eller inte. Förra året påpekade utskottet att det för detta strategiska område förutom nämnda indikator endast finns indikatorer som rör Sveriges lantbruksuniversitets (SLU) verksamhet. Det innebär enligt utskottet att det blir ännu viktigare att redogöra för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning för att kunna följa måluppfyllelsen för det strategiska området.

Jämfört med förra året har det gjorts få förändringar när det gäller utgiftsområdets centrala indikatorer och andra bedömningsgrunder. Utskottet vill understryka att det är bra eftersom det skapar en kontinuitet som förbättrar möjligheten att följa resultatutvecklingen över tid. I årets budgetproposition har det tillkommit tre resultatindikatorer – en indikator för att följa jordbrukets utveckling: Jordbruksmark i Sverige, samt två indikatorer för att följa genomförandet av landsbygdsprogrammet: Antal deltagare på utbildningar och Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd. Det är enligt utskottet positivt att regeringen på ett tydligt sätt motiverar varför indikatorerna har tillkommit.

Regeringen skriver vidare att de utvalda indikatorerna inte täcker alla verksamheter inom utgiftsområdet, men att de trots det bedöms ge tillräcklig information för att möjliggöra generella bedömningar av resultatet. Utskottet anser att det är olyckligt att viktiga resultatområden saknas bland indikatorerna och bedömningsgrunderna. Utskottet vidhåller att det därför är viktigt att regeringen tydligt anger skälen till att indikatorer saknas för ett resultatområde. Indikatorer och bedömningsgrunder saknas för ett flertal resultatområden inom det strategiska området Regler och villkor; inte minst gäller det arbetet för att förenkla för företagen i livsmedelskedjan. Det är enligt utskottet önskvärt att regeringen identifierar indikatorer eller bedömningsgrunder i nästa års budgetproposition som täcker in detta resultatområde, inte minst beroende på att regelförenklningar och administrativa lättnader är en central del av det strategiska målet. Av samma skäl borde regeringen också överväga att ta fram indikatorer eller bedömningsgrunder som rör den gemensamma jordbrukspolitiken.

Utskottet vill även informera regeringen om miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av lantbrukets sårbarhet (2020/21:RFR7). Den visar bl.a. på faktorer som är betydelsefulla för att minska sårbarheten och bl.a. ökad lönsamhet och konkurrenskraft samt säkrad tillgång till insatsmedel lyfts fram.

Utskottet noterar också att regeringen inte specificerar kompletterande indikatorer för ett antal resultatområden inom det strategiska området Konsument och marknad. Enligt det strategiska målet ska konsumenterna kunna göra medvetna och hållbara val. Utskottet vill därför understryka vikten av att regeringen inleder ett arbete med att utveckla indikatorer som täcker detta område. Det faktum att det enligt utskottet mening inte finns utpekade indikatorer innebär att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning vidtagna åtgärder har bidragit till att nå det strategiska målet.

I årets, liksom förra årets, budgetproposition anför regeringen att det mellan enskilda år inte går att dra några mer långtgående slutsatser om utvecklingen av jordbrukets miljömässiga hållbarhet, eftersom miljöpåverkan från jordbruket beror på många faktorer. Utskottet delar denna uppfattning men menar också att det är ett problem om de identifierade indikatorerna inte kan användas för att återkommande följa resultatutvecklingen. Enligt utskottet skulle regeringen kunna överväga att koppla indikatorernas långsiktiga förändring till utvecklingen över tid och till måluppfyllelsen.

Utskottet konstaterar att det saknas information om regeringens arbete med att ta fram mer långsiktiga indikatorer när det gäller jakt- och viltförvaltning i årets budgetproposition. Vidare konstaterar utskottet att regeringen i årets budgetproposition inte heller kommenterar arbetet med att utveckla indikatorer för hållbar jordbruksproduktion.

Det vore enligt utskottet önskvärt om regeringen i högre utsträckning redovisade statistik som täcker tioåriga tidsserier för de olika indikatorerna. Sådana tidsserier gör det enklare att utläsa långsiktiga trender och underlättar slutsatser om huruvida vidtagna åtgärder bidrar till att nå de strategiska målen och riksdagens övergripande mål för utgiftsområdet. I den mån det är möjligt och lämpligt bör regeringen eftersträva att redovisa tidsserier för samma tioårsintervall för de olika indikatorerna.

Utskottet välkomnar att regeringen har tydliggjort dels Tillväxtverkets förenklingsarbete när det gäller företagen i jordbruks- och livsmedelssektorn, dels uppgifter om det svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Enligt utskottet är livsmedelsstrategin central för att nå dels de strategiska målen, dels det övergripande målet för utgiftsområdet. Utskottet noterar att anslaget som ligger under livsmedelsstrategin (1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor) ligger på 204 miljoner kronor de kommande två åren för att därefter minska till 166 miljoner kronor 2024. Utskottet saknar en långsiktig analys av vilka negativa effekter den aviserade sänkningen av anslaget kan tänkas medföra.

Det vore enligt utskottet önskvärt om regeringen i nästa års budgetproposition på ett samlat sätt redogjorde för hur anslaget har använts inom de tre strategiska områdena och för åtgärdernas resultat. Den nuvarande redovisningen av livsmedelsstrategin är enligt utskottet alltför knapphändig. Regeringen hänvisar dock till handlingsplan 1, 2 och 3 och exempel på åtgärder som ingår i de olika delarna. En tydligare redovisning av livsmedelsstrategin och hur anslaget har använts är viktigt då regeringen gör bedömningen att de initiativ som har tagits inom livsmedelsstrategin främjar utvecklingen mot en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet.

Regler och villkor

Utskottet noterar, liksom förra året, att en hög andel av åtgärdsbudgeten som har avsatts inom landsbygdsprogrammet har använts när det gäller livsmedelskedjan, djurvälstånd och miljöersättning. Samma slutsats gäller den nyttillkomna indikatorn Andel av jordbruksföretag som har fått startstöd. Utskottet konstaterar likaledes att utfallet för fokusområdet Klimat och investeringar i produktion av förnybar energi har förbättrats, även om det finns relativt svaga marknadsutsikter och en otillräcklig prisbild på den producerade energin har påverkat efterfrågan på sådana investeringsmedel negativt.

Utskottet vill återigen understryka betydelsen av att Sverige fortsätter att ha ett gott djurhälsoläge. I samband med förra årets möte om resultatredovisningen erbjöd statssekreteraren vid Näringsdepartementet att departementet skulle presentera det svenska djurhälsoarbetet, inklusive om antimikrobiell resistens, muntligt för utskottet. Detta initiativ välkomnades av utskottet. En redogörelse gjordes i utskottet den 23 september 2021. Utskottet ser positivt på det nya sättet att hantera utestående frågor om resultatredovisningen.

Utskottet välkomnar att länsstyrelserna även detta år nådde målet att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller ska vara minst lika stort som antalet anmälningskontroller, men samtidigt kvarstår stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser. Det vore enligt utskottet angeläget att regeringen arbetade vidare och vidtog åtgärder för att skapa förutsättningar för en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

Utskottet delar regeringens bedömning att livsmedelskontrollen fortsätter att utvecklas i en positiv riktning, grundat på uppgifter om bl.a. andelen anläggningar i den högsta riskklassen som har kontrollerats.

Utskottet menar att regeringen delvis ger motstridiga besked när det gäller konkurrenskraften för det svenska vattenbruket. Regeringen skriver att det genomförda projektet för att förenkla för vattenbruksverksamheter bedöms bidra till att möjliggöra ökad vattenbruksproduktion och stärka konkurrenskraften. Samtidigt visar redovisningen att produktionen av matfisk och försäljningsvärdet av densamma minskade kraftigt under 2019. Regeringen föreslår att anslaget 1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 ökas med 79 miljoner kronor de tre nästkommande åren. Ökningen av anslaget ska gå till främjande av vattenbruk. Av den anledningen bör regeringen återkomma i nästa års budgetproposition med en tydligare redovisning av hur vidtagna åtgärder påverkar produktionen av både matfisk och sättfisk och det svenska vattenbrukets konkurrenskraft.

Vidare konstaterar utskottet att regeringen inte kan redogöra för effekterna av resursförstärkningen till länsstyrelserna när det gäller kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen på grund av att det saknas tillräckliga underlag för att ge en heltäckande bild av resultatet av förstärkningen av primärproduktionskontrollen för 2020. Utskottet ser därför fram emot en sådan redogörelse i nästa års budgetproposition.

Konsument och marknad

Jordbruksverket tillfördes 25 miljoner kronor för 2021 till fortsatt arbete med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. Samma belopp föreslås för 2022 och 2023. Utskottet konstaterar samtidigt att andelen ekologiskt odlad jordbruksmark och den ekologiska livsmedelsförsäljningen minskade något under 2020, medan andelen inköp i den offentliga sektorn som bestod av ekologiska livsmedel i stället ökade marginellt samma år. Det vore värdefullt om regeringen återkom i nästa års budgetproposition när det gäller vilka

effekter deras arbete har haft och förväntas få för den ekologiska produktionen och för konsumtionen av livsmedel.

Kunskap och innovation

Utskottet uttryckte förra året att det vore värdefullt om regeringen lämnade en fördjupad redovisning av hur det ökade anslaget till 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande har använts i årets budgetproposition. Detta har regeringen inte gjort i tillräcklig utsträckning och därför vore det enligt utskottet alltjämt värdefullt om regeringen återkom i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet föreslås öka med drygt 24 miljoner kronor fr.o.m. 2022 till följd av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i den senaste forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2020/21:60). Utskottet anser att det vore värdefullt med en tydligare koppling till och beskrivning av det ökade anslaget åtgärder samt vilka effekter dessa förväntas uppnå.

Utskottet anser i likhet med föregående år att det vore värdefullt om antalet aktiva forskarstudenter nämndes i informationen om SLU:s forskningsverksamhet i nästa års budgetproposition.

Utskottet välkomnar att både antalet behöriga sökande och antalet helårsstudenter vid SLU fortsätter att öka. Regeringen anser i årets budgetproposition att det behövs samlade insatser för kompetensförsörjning för aktörer på landsbygden samt att de areella näringarna har behov av att rekrytera kompetens inom en rad centrala områden. Utskottet menar därför att det vore av vikt om regeringen kunde sätta utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till den nationella kompetensförsörjningen. Tidigare hade regeringen ett mål för antalet helårsstudenter. Utskottet anser att ett nytt mål för antalet helårsstudenter skulle vara värdefullt för att göra det lättare att bedöma utvecklingen. En sådan redovisning skulle enligt utskottet också göras uppdelat på SLU:s fyra olika fakulteter, dvs. fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap, fakulteten för skogsvetenskap och fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap.

Slutligen noterar utskottet att utbildningen av veterinärer och djurskötare förstärks under de kommande åren. Enligt utskottet vore det värdefullt om regeringen återkom i frågan och redovisade hur arbetet fortskrider.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

Tillkännagivande om att säkerställa effektiva och förutsägbara godkännandeprocesser för växtskyddsmedel

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör säkerställa effektiva och förutsägbara godkännandeprocesser för växtskyddsmedel (bet. 2016/17:MJU23 punkt 17, rskr. 2016/17:338). Regeringen anför att den redan före riksdagens tillkännagivande hade vidtagit ett antal åtgärder. I mars 2017 förtydligade regeringen att Växtskyddsrådets arbete framöver ska syfta till att stödja prövningen av produktgodkännande. Ansvariga myndigheter har tagit fram en handlingsplan för 2020–2025. Utvecklingsarbetet har resulterat i att Kemikalieinspektionens handläggningstid för bedömning av växtskyddsmedel respektive biocidprodukter fortsätter att kortas. Under 2019 fattades i genomsnitt 95 procent av besluten i växtskyddsmedelsärenden och 93 procent för biocidproduktärenden inom fastställda tidsfrister. Under våren 2020 publicerade EU-kommissionen en rapport om översyn av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden. I översynen ingick bl.a. att se över reglerna för ömsesidigt erkännande, zonsystemet och godkännandekriterierna.

Regeringen informerade sommaren 2020 riksdagen om kommissionens rapport i faktapromemorian Kommissionens utvärdering av EU:s förordning om växtskyddsmedel och EU:s förordning om bekämpningsmedelsrester (2019/20:FPM41). Rapporten innehöll inte några lagstiftningsförslag, och inga av de aviserade förändringarna i sekundärrättsakter bedöms påverka svenska regler. Under hösten 2020 antogs rådsslutsatser där Sverige fick gehör för flera av sina ståndpunkter. I rådsslutsatserna betonas behovet av att hålla lagstadgade tidsfrister för godkännande av växtskyddsmedel och att ett ökat samarbete mellan länder skulle bidra till att stärka zonsystemet för ömsesidiga godkännanden. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet genom dessa åtgärder är slutbehandlat.

Tillkännagivande om effektivare uppföljningssystem inom fiskeområdet

När det gäller riksdagens tillkännagivande om att verka för effektivare uppföljningssystem inom fiskeområdet (bet. 2017/18: MJU13 punkt 10, rskr. 2017/18:182) anför regeringen följande. Utöver den kontinuerliga utveckling som redovisades i skrivelse 2020/21:75 om EU:s regelverk för datainsamling är även fiskerikontrollen en viktig del i uppföljningen inom fiskeområdet. Inom EU har förhandlingar om en reviderad förordning för fiskerikontrollen pågått sedan maj 2018. I förhandlingarna verkar regeringen för att kontrollåtgärderna ska vara ändamålsenliga, kostnadseffektiva och

proportionerliga och leda till förbättrad och effektiv fiskerikontroll, men utan att öka den samlade administrativa bördan för företagen. Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen har även redovisat ett uppdrag om förslag på hur fiskerikontrollen kan förstärkas. Det spårbarhetssystem för vissa fiskeri- och vattenbruksprodukter i syfte att kunna följa produkten från fångst till konsument som krävs enligt nuvarande kontrollförordning började att gälla i Sverige den 1 januari 2019. Forskningsfartyget R/V Svea togs i drift 2019 och används för forskningsinsatser och för datainsamling avseende havsmiljön och fiskbestånd. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om ett fortsatt och intensifierat regelförenklingsarbete för svenskt yrkesfiske som även inbegriper det småskaliga kustfisket

I propositionen behandlar regeringen även riksdagens tillkännagivande om att verka för ett fortsatt och intensifierat regelförenklingsarbete för svenskt yrkesfiske som även inbegriper det småskaliga kustfisket (bet. 2018/19: MJU3 punkt 3, rskr. 2018/19:131). Utöver det som redovisats i skrivelse 2020/21:75 har regeringen även i regleringsbrevet för 2020, med rapportering den 31 maj 2021, gett Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utforma en gemensam strategi för fiskets framtid samt nya sektorsspecifika handlingsplaner. Strategin och planerna ska, med ett långsiktigt perspektiv, bidra till en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja i enlighet med bl.a. målen i En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104). Sverige agerar generellt i förhandlingar om olika förvaltningsåtgärder och tekniska regleringar, och särskilt i pågående förhandlingar om en revidering av EU:s fiskerikontrollförordning för förenkling av reglerna. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor och vilka åtgärder som planeras för dessa frågor

När det gäller riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor och vilka åtgärder som planeras för dessa frågor (bet. 1999/2000: MJU17 punkt 24, rskr. 1999/20:253) anför regeringen följande. Tillkännagivandet innebär inte krav på specifika förändringar i sak utan motiverades med att det under allmänna motionstiden varje år aktualiseras ett stort antal jakt- och viltvårdsfrågor av olika slag, även om beslutanderätten i dessa frågor i huvudsak delegerats till regeringen eller behörig myndighet. Regeringen har sedan dess inte återkommit med en samlad redovisning men såväl med betydande reformer av stora delar inom jakt- och viltförvaltningen som med löpande redovisningar av utvecklingen. Ett betydande exempel på detta är propositionen Älgförvaltningen (prop. 2009/10:239) där organisationen av

jakten efter älg ändrades med syftet att åstadkomma en ekosystembaserad lokal älgförvaltning som kompletteras med en övergripande samordning av älgjakten. Ett annat exempel är propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) där de nya målen bl.a. har en direkt koppling till rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

Regeringen fattade under 2016 beslut om ändringar i 3 § andra stycket rennäringsförordningen (1993:384) som avser rätt till småviltjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Viltstammarnas utveckling har under ett antal år varit en indikator i regeringens budgetproposition för att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av jakt- och viltförvaltning bidrar till målet för utgiftsområdet. Under 2021 har regeringen fattat beslut om ändringar av de nuvarande jakttiderna genom ändring i jaktförordningen (1987:905). Vidare har regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté (dir. 2021:35) som har i uppdrag att föreslå en ny renskötselagstiftning. Regeringen anser att tillkännagivandet med denna och tidigare lämnade redovisningar är slutbehandlat.

Tillkännagivande om att göra det lättare för konsumenter att göra hållbara och medvetna val

Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att den bör göra det lättare för konsumenter att göra hållbara och medvetna val (bet. 2016/17:MJU23 punkt 26, rskr. 2016/17:338). Regeringen gav Livsmedelsverket i uppdrag att för perioden 2020–2025 vidareutveckla Nyckelhålet, som ger konsumenterna möjlighet att välja hälsosammare livsmedel. Inom ramen för jord till bordstrategin har kommissionen påbörjat arbetet med att ta fram förslag på obligatorisk framsidesmärkning, se över en eventuell utökning av bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning samt revidera bestämmelserna om datummärkning, vilket är i linje med tillkännagivandet. Livsmedelsverket redovisade i juni 2021 regeringsuppdraget att ta fram det underlag som krävs för att Sverige ska kunna göra en anmälan till kommissionen om nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött på restaurang och i storhushåll. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Av redovisningen ovan framgår att regeringen anser att samtliga tillkännagivanden som anges där är slutbehandlade. Utskottet delar regeringens bedömning.

Statens budget inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt utskottets förslag i bilaga 4. Riksdagen bifaller därmed delvis budgetpropositionen och två motionsyrkanden (M, KD). Riksdagen lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (C), 3 (V), 4 (L) och 5 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23 punkt 1). För vissa anslag föreslår regeringen också att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 2). Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilaga 3.

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen.

Politikens inriktning

Regeringen anför i propositionen att dess mål är att politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Regeringen vill se levande och livskraftiga landsbygder med konkurrenskraftiga areella näringar, jobb och företag samtidigt som värdefull miljö skyddas. Det finns behov av en grön återstart som kan bidra till jobb och omställning mot ett mer hållbart samhälle. De areella näringarna har bl.a. genom produktion av förnybara råvaror och förädling av produkter en viktig roll i arbetet med klimatomställningen, en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett hållbart samhälle där de nationella miljömålen nås.

En sammanhållen landsbygdspolitik

Målet för en sammanhållen landsbygdspolitik är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. En bredd av insatser inom många politikområden är viktiga för att uppnå målet för den sammanhållna landsbygdspolitikerna. Regeringen föreslår därför satsningar på landsbygder inom flera politikområden, såsom utvidgningen av det statliga servicekontorsnätet (utg.omr. 2), hållbara transporter och bredbandsutbyggnad i landsbygden (utg.omr. 22) samt ett särskilt investeringsbidrag till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles (utg.omr. 19).

Regeringen föreslår vidare att medel tillförs för att fördela statsbidrag till 39 gles- och landsbygdskommuner. Syftet är att stärka kommunernas förutsättningar att stödja utvecklingen av näringsliv och företagsklimat. Regeringen föreslår även en särskild satsning på ekonomiskt stöd till kommuner med få invånare eller som har särskilda utmaningar (utg.omr. 25).

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

I livsmedelsstrategin fastställs målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Regeringen genomför en rad satsningar genom handlingsplanen för att påverka utvecklingen mot livsmedelsstrategins mål, såsom förenkling genom utveckling av verksamt.se, analys av kompetensförsörjningsbehov och genomförandet av åtgärder samt satsningar på att öka livsmedelsexporten.

Regeringen framhåller att de regler och villkor som gäller för livsmedelskedjans företag har som syfte att säkra t.ex. miljö, hälsa och djurvälstånd men kan medföra omfattande administration och kostnader för företag och enskilda. Det är därför viktigt att utformningen och tillämpningen av regler och villkor är effektiv och enkel. Regeringen avser att även i fortsättningen verka för att myndigheterna beaktar stärkt konkurrenskraft för företagen i sitt arbete med att utforma och tillämpa regler och villkor för att livsmedelskontrollen ska bli likvärdig och välfungerande i hela Sverige. Regeringen prioriterar att företagen har rimliga möjligheter att uppfylla de krav som ställs och att processer för tillståndsgivning är snabba och effektiva.

Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) har under innevarande period präglats av hög komplexitet med ett stort antal åtgärder, vilket har bidragit till svårigheter för både berörda myndigheter och stödmottagare. På grund av detta har även möjligheterna att på ett ändamålsenligt sätt nå målen för GJP försvårats. Ett problem i innevarande period har varit de områden där det finns överlappande stöd som hanteras både nationellt och inom GJP. Mot bakgrund av detta gör regeringen bedömningen att antalet åtgärder inom GJP behöver minska under nästa period, så att GJP ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Regeringen har identifierat flera åtgärder som i dag hanteras inom GJP men som bättre lämpar sig för nationellt genomförande och på så sätt kan komplettera åtgärderna i GJP. Dessa åtgärder bör hanteras genom nationella stöd. Därför tillför regeringen medel för åtgärder för perioden 2023–2027 som kan genomföras såväl inom GJP som nationellt.

Nästa programperiod kommer det att finnas totalt 28,5 miljarder kronor – 5,7 miljarder kronor per programår – för åtgärder inom GJP:s andra pelare och nationella åtgärder som kompletterar GJP. I det beloppet ingår EU-medel och svenska medel tillförda i tidigare budgetpropositioner och de medel som tillförs i årets budgetproposition. Regeringen avser att under hösten besluta om en strategisk plan med åtgärder, budget och modell för genomförande för den framtida jordbrukspolitiken för åren 2023–2027. Planen ska lämnas till

kommissionen för godkännande senast den 31 december 2021. Åtgärderna ska bidra till livsmedelsstrategins mål om en ökad konkurrenskraft samtidigt som relevanta nationella miljömål nås.

I arbetet med att behålla Sveriges goda djurhälsa är bekämpning av smittsamma djursjukdomar en viktig del. Därför föreslår regeringen att ytterligare resurser tillförs Jordbruksverket under 2022 för åtgärder för att bekämpa framför allt det senaste årets utbrott av fågelinfluensa.

Subventioner av kostnader för analyser av trikiner och cesium i vildsvinskött är en åtgärd som bedöms öka incitamenten för jägare att skjuta fler vildsvin. För regeringen är det viktigt att subventionerna kan handläggas på ett resurseffektivt sätt och enkelt komma jägarna till del för att öka avskjutningen. Därför föreslår regeringen en förstärkt satsning på subventioner under åren 2022–2025.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken fortsätter Sverige att arbeta för ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart fiske. Goda och långsiktiga förutsättningar är viktiga för en konkurrenskraftig fiskerinäring och dess företag i Sverige, inte minst för det kustnära fisket. Regeringen anför att övergripande prioriteringar och mål för det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet för perioden 2021–2027 ska vara att understödja genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik och dess långsiktiga mål om ett hållbart fiske och vattenbruk samt relaterade miljömål och delar av EU:s integrerade havspolitik. Programmet ska även understödja återhämtningen av de delar av fiskerinäringarna som drabbats av den pågående pandemin.

Vidare anför regeringen att svensk viltförvaltning ska vara adaptiv och ekosystembaserad samtidigt som regionaliseringen fortsätter att utvecklas. Förvaltningen måste bygga på vetenskapligt underlag och på att de människor och verksamheter som berörs uppfattar att den har legitimitet. Regeringen kommer att följa utvecklingen av vildsvinspopulationen samt övrigt klövvilt och dess skador på gröda och skog liksom involvering i trafikolyckor även i fortsättningen.

När det gäller konsument och marknad anför regeringen att en ökad livsmedellexport är ett viktigt verktyg för att öka den svenska livsmedelsproduktionen. Därför fortsätter regeringen att satsa på att öka den svenska livsmedelsexporten inom ramen för livsmedelsstrategins handlingsplaner.

När det gäller kunskap och innovation anför regeringen att forskning och innovation är grundläggande för att bidra till en hållbar samhällsutveckling, inte minst för att åstadkomma ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem och genomföra livsmedelsstrategin. De stora satsningar som gjorts genom forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2020/21:60) bidrar till de areella näringarnas utveckling och konkurrenskraft. Även de satsningar som tidigare gjorts inom SLU fullföljs och förväntas bidra till detta syfte.

Regeringen anför vidare att samlade insatser för kompetensförsörjning för aktörer på landsbygderna behövs. Kunskap och kompetens är en grund för hållbar tillväxt, entreprenörskap, förnyelse och innovation. De areella näringarna behöver rekrytera kompetens inom en rad centrala områden. Den högre utbildningen inom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bidrar till denna kompetensförsörjning. Regeringen föreslår en förstärkning av utbildningen av veterinärer och djursjukskötare där särskilt stor efterfrågan finns från både näringsliv, allmänhet och studenter. Förstärkningen bidrar till att motverka onödigt lidande för våra husdjur och lantbruksdjur. Förstärkningen sker successivt med 7,5 miljoner kronor 2022 upp till 71 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2027. Fullt utbyggd innebär satsningen att ytterligare 40 veterinärer och 20 djursjukskötare kommer att utbildas årligen. Utbyggnad av veterinärutbildningen kräver investering i nya lokaler, vilket möjliggörs med en satsning på 30 miljoner kronor 2022 och 2023 samt 15 miljoner kronor 2024. Satsningen på livslångt lärande fortsätter.

En hållbar och konkurrenskraftig samhällsomställning förutsätter en långsiktigt stabil forskningsfinansiering, och kunskapsuppyggnad och kunskapsförmedling behöver fungera i samverkan mellan olika parter och mellan olika finansierare. Denna inriktning avspeglas exempelvis i de nationella forskningsprogram som drivs inom Formas, i enlighet med den beslutade forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2020/21:60).

Skog

Regeringen anför att inriktningen för skogspolitiken med de jämställda målen om produktion och miljö ligger fast. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Äganderätten till skog behöver stärkas och värnas.

Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll för svensk välfärd och sysselsättningen i alla delar av landet. Skogen har en viktig roll i klimat- och miljöarbetet, för en växande cirkulär bioekonomi och för hållbar utveckling inklusive biologisk mångfald och sociala värden. Skogsnäringen står också för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och tillväxt i hela landet.

Den årliga avverkningsnivån har ökat de senaste decennierna och har alltmer närmat sig den årliga tillväxten tillgänglig för avverkning. Samtidigt förväntas den framtida efterfrågan på svensk biomassa öka kraftigt i takt med övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi i enlighet med riksdagens beslutade klimatmål. Även biobaserade material bör återvinnas och bioekonomin utvecklas på ett sätt som är förenligt med arbetet för att nå andra miljö- och samhällsmål och med hänsyn till konsekvenserna för kolsänkor och biologisk mångfald över tid. Det är av stor vikt att en hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen kan öka, inom ramen för att de nationella miljömålen nås. I arbetet bör även skadeeffekterna av ett förändrat klimat såsom en högre andel växtskadegörare beaktas. För att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador föreslår

regeringen att 20 miljoner kronor tillförs Skogsstyrelsen fr.o.m. 2022 t.o.m. 2024 för att motverka utbrott av granbarkborre och andra skogsskador.

Det nationella skogsprogrammet fortsätter att utvecklas. Regeringen bedömer att programmets olika insatser och dialog fortsätter att bidra till att främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn. Det regionala arbetet med skogsprogram och strategier utgör en allt viktigare del i genomförandet av skogsprogrammet. Skogsutredningen har i sitt betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) lämnat en rad förslag som remissbehandlats och är under beredning i Regeringskansliet. Regeringen har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen i frågan. Regeringens satsningar med anledning av skogsutredningens förslag är av stor betydelse för det fortsatta arbetet med skogsprogrammet och ett flertal skogliga frågor. Markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till.

Regeringen föreslår satsningar på en tydlig skogspolitik för biologisk mångfald, en växande cirkulär bioekonomi, minskad klimatpåverkan och klimatanpassning för att bidra till skogspolitikens jämställda mål om produktion och miljö. Detta bör ske med frivilligheten som grund och stärkt äganderätt, nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer samt tydliga förutsättningar för brukande och bevarande. För satsningarna föreslås att drygt 800 miljoner kronor tillförs årligen t.o.m. 2027. Ytterligare åtgärder beskrivs under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

De samiska näringarna

Rennäringens behov av att delta mer aktivt i olika processer kring samhällsplanering och markutnyttjande inom renskötselområdet fortsätter att öka. Även behovet av anpassning till klimatförändringarna blir alltmer påtagligt. En viktig fråga för rennäringen är även samexistens med rovdjuren. Det är därför angeläget att berörda myndigheters och rennäringens arbete för att begränsa rovdjursskadorna till den beslutade toleransnivån fortskrider. Samtidigt bör rennäringen kompenseras för de rovdjursskador som kvarstår genom ersättningen för rovdjursförekomst.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 622 925 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för förvaltningskostnader för insatser för skogsbruket fr.o.m. 2022. I enlighet med gällande finansieringsprinciper minskas anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket för detta ändamål. Anslaget tillförs även medel för Skogsstyrelsens arbete med nekat avverkningsstillstånd

i fjällnära skog och för insatser för att förebygga, övervaka och bekämpa utbrott av granbarkborre och andra skogsskador.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen. Anslaget får även användas till att stödja skogsägare som har drabbats av skogsbränderna 2018.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 066 073 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att öka kunskapen om träbyggnad för bidrag till föreningen Trästad Sverige, för intrångsersättning till markägare som nekas tillstånd vid avverkning av fjällnära skog och för övriga åtgärder som relaterar till skogsutredningen.

Anslaget minskas för finansiering av förvaltningskostnader för insatser för skogsbruket. I enlighet med gällande finansieringsprinciper ökas anslaget 1:1 Skogsstyrelsen för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2023–2025. Skälet är att ekonomiska åtaganden som medför utgifter under kommande år behöver kunna ingås för hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare, för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt samt för ett effektivt genomförande av det nationella skogsprogrammet.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 165 256 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel från anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet för att bygga upp en livsmedelsberedskap.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får även användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlögset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 133 940 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdatasystem i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur och sådana som kan smitta både

djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:6 Bekämpning av smittsamma husdjursjukdomar: Anslaget får användas för utgifter för bekämpning av och beredskap mot smittsamma djursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får också användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 183 349 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att täcka ökade kostnader för bekämpning av djursjukdomar, bl.a. på grund av ett stort utbrott av fågelinfluensa.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. För förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 52 778 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 615 698 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap genom att medel överförs från anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet.

1:9 Bekämpning av växtskadegörare: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för kostnader eller förluster till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, kontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag, liksom undersökningar av organismer och växtprover som Jordbruksverket överlämnar för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpning av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 15 000 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:10 Gårdsstöd m.m.: Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar och växtskadegörare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 6 982 048 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att täcka utnyttjad anslagskredit 2021 på grund av ökade utgifter för bekämpande av djursjukdomar, framför allt fågelinfluensa.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.: Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 167 000 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel på grund av att antalet ansökningar som godkänns inom sektorn för frukt och grönt under 2022 beräknas bli fler.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 110 000 000 kronor 2023 och 2024. Skälet är att anslaget används till stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Utbetalningarna sker året efter det att beslut om stöd har fattats.

1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 36 200 000 kronor för 2022 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2023. För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 174 200 000 kronor för 2022 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor 2023. För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-

och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Tidigare omfattade ändamålet även utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier. Ändringar i ändamålet förtydligar att anslaget avser myndighetens förvaltningskostnader. Medel för kostnader för nedsättning av avgifter i slakterikontrollen belastar sedan 2017 anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 344 398 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att balansera förluster som uppstår till följd av nedskrivningar av slakteriavgifter för 2017–2019 samt de förluster som uppstått till följd av konkurser 2020. För att finansiera kostnader som inte kan täckas av avgifter anser regeringen att medel för att finansiera vissa kostnader i den offentliga kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar bör överföras till anslaget från anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter. Anslaget tillförs också medel från anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap och åtgärder för att säkerställa tillgången till dricksvatten.

Regeringen avser att höja Livsmedelsverkets räntekontokredit för 2022. Höjningen påkallas av en ökning av det likvidmässiga underskottet hänförligt till den avgiftsfinansierade verksamheten. Underskottet beror på att avgifter till myndigheten inte betalats i avvaktan på en rättslig prövning av avgifternas storlek.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syftet att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 204 160 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att öka incitamenten för vildsvinsjakt och samtidigt uppnå en resurseffektiv handläggning av subventioner av kostnader för analyser av vildsvinskött.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 47 000 000 kronor 2023–2025. För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.: Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer

inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 46 913 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel på grund av ökade kostnader för deltagande i internationella organisationer. För att finansiera ökningen minskas anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskesfond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader och revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till Europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte betalas från EU-budgeten. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbades av torkan 2018.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 783 297 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för statsbidrag till 39 gles- och landsbygdskommuner i syfte att stärka näringslivet och företagsklimatet.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 005 400 000 kronor 2023–2025. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022.

Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 088 310 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel eftersom beslutet om EU:s fleråriga budgetram innebär en ökning av EU-budgeten för biodlingsprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 629 000 000 kronor 2023–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringssläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får användas för stöd till produktion av biogas samt administration av stödet. Anslaget får också användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitikens liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 42 330 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 116 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter: Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 125 915 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning

i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 134 808 000 kronor för 2022 till anslaget.

Medel tillförs anslaget för fler utbildningsplatser för veterinärer och djurskötare och för investeringar i bl.a. lokaler som krävs för att möjliggöra satsningen. Anslaget beräknas öka med anledning av att satsningen på livslångt lärande fortsätter. Anslaget beräknas öka till följd av fördelningen av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen från 2020. Anslaget minskas för att bidra till att finansiera ökningen av anslaget 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m. Regeringen bedömer att minskningen inte påverkar den verksamhet som finansieras från anslaget.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom samma utgiftsområde.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 713 664 000 kronor för 2022 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor 2023–2028. Skälet är att fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2022 till anslaget.

1:26 Nedsättning av slakteriavgifter: Anslaget får användas för nedsättning av avgifter för den offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som görs vid slakterier och vilthanteringsanläggningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 73 237 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom regeringen anser att medel för att finansiera vissa kostnader i den offentliga kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar bör överföras till anslaget 1:14 Livsmedelsverket för att finansiera kostnader som inte kan täckas av avgifter.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget får användas för utgifter för planering och andra åtgärder, inklusive stöd för investeringar hos statliga myndigheter och bidrag till kommuner och regioner, som stärker förmågan inom områdena livsmedels- och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap och då ytterst krig. Anslaget får även användas för tillhörande administrativa kostnader för fördelning av sådana bidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 15 000 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom regeringen anser att medel för uppbyggande av en livsmedelsberedskap och åtgärder för att säkerställa tillgången till dricksvatten bör överföras till anslagen 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt, 1:8 Statens Jordbruksverk och 1:14 Livsmedelsverket för att intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret i syfte att stärka totalförsvaret.

1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 101 500 000 kronor för 2022 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att snabba på utvecklingen med ett hållbart vattenbruk.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 75 700 000 kronor 2023–2025. För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 120 000 000 kronor för 2022 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 205 000 000 kronor 2023–2025. För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-,

fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna har var för sig presenterat alternativa förslag till anslagsfördelning för 2022. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 23. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22 som återspeglar förslagen i partiernas anslagsmotioner.

Moderaterna

I kommittémotion 2021/22:4182 av Jessica Rosencrantz m.fl. anför Moderaterna att hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft behöver stärkas så att fler jobb skapas i de gröna näringarna. Moderaterna vill underlätta och stärka konkurrenskraften för svenska lantbrukare genom att minska regelbördan och sänka kostnaderna. De vill även öka produktionen i skogsbruket och snabba på omställningen till en cirkulär bioekonomi.

I motionen lämnar Moderaterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2022 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 145 000 000 kronor och att sju anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Moderaterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för en satsning på förvaltning och naturvårdande skötsel i formellt skyddade områden. Motionärerna anför att skötseln av skyddade områden är eftersatt och att staten i högre grad bör sköta befintliga skyddade områden. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 2) och i kommittémotion 2021/22:3432 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18.

Anslaget tillförs även medel för att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en rådgivningskampanj för landets skogsbrukare för att öka tillväxten i skogen. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 3).

Motionärerna avvisar regeringens förslag om ökade medel med anledning av Skogsutredningen eftersom utredningen ännu inte lämnats till riksdagen och detaljerna kring genomförandet är oklara. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 4).

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget minskas med 360 000 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag om ökade medel med anledning av

Skogsutredningen av ovan nämnda skäl. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 5).

1:7 Ersättning för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 25 000 000 kronor för att höja ersättningen till tamdjursägare vid rovdjursangrepp. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 6) och i kommittémotion 2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23.

1:9 Bekämpning av växtskadegörare: Anslaget ökas med 5 000 000 kronor för att öka åtgärderna mot växtskadegörare och för att ersätta enskilda för kostnader eller förluster till följd av sådana åtgärder. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 7).

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget ökas med 5 000 000 kronor. Livsmedelsverket får i uppdrag att genomföra en utbildningsinsats för besiktningsveterinärer i syfte att göra köttbesiktningen innan och efter slakt mer likvärdig i landet. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 8) och i kommittémotion 2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 51.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget ökas med 70 000 000 kronor. Motionärerna satsar medel på att förstärka arbetet med att genomföra målen i livsmedelsstrategin för en ökad och hållbar produktion av mat. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 9). Vidare tillförs medel för en förstärkning av subventionerna av trikinanalyser och cesiumprover. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 10).

Motionärerna satsar även medel på att komplettera regeringens förenklingspaket. Jordbruksverket får i ansvar att samla näringen och berörda myndigheter för att ta fram förslag på åtgärder som minskar regelbördan, förenklar kontakter med myndigheterna och därigenom stärker lönsamheten i de gröna näringarna. Förslaget finns även ett särskilt yrkande (yrkande 11). Liknande förslag finns även i kommittémotion 2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 19.

Anslag 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter: Anslaget ökas med 70 000 000 kronor till förmån för ett riktat stöd för att slakteriavgifterna ska bli lägre för enskilda lantbrukare och ligga på en nivå närmare europeiska konkurrenter. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 13) och i kommittémotion 2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 50. Även motion 2021/22:2778 av Sten Bergheden (M) lyfter fram behovet av sänkta slaktdjursavgifter.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2021/22:3889 av Martin Kinnunen m.fl. anför Sverigedemokraterna att det svenska jord- och skogsbruket är väl utvecklat, effektivt, miljövänligt. Jordbruket måste dock tillförsäkras rimliga konkurrensförutsättningar och en rättvis ersättning. För skogsbruket gäller att föra en politik som uppmuntrar markägare att sköta och utveckla sin skog. För alla areella näringar är det viktigt att söka synergier, där åtgärder samtidigt

som de främjar miljön även ger bättre förutsättningar för produktion och främjande av andra värden.

I motionen lämnar Sverigedemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2022 än regeringens. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 1 222 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Nio nya anslag föreslås.

Sverigedemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor för att öka Skogsstyrelsens insatser för ett tillväxtfrämjande och aktivt skogsbruk. Motionärerna anför att Skogsstyrelsens rätt att snabbt ingripa även i skyddade områden behöver säkras. En del av anslaget bör användas för stöd till skogsägare för åtgärder kopplade till artskydd. Anslaget bör enligt motionärerna även användas till stöd för åtgärder för att lindra effekterna av de senaste årens barkborreangrepp.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget ökas med 22 000 000 kronor för att finansiera en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna med anledning av de missförhållanden som uppmärksammats. Ökningen ska även finansiera mer forskning på alternativa bedövningsmetoder för grisar. Enligt motionärerna är det konstaterat att grisar upplever lidande under koldioxidbedövningen inför slakt. Därutöver ska ökningen finansiera utveckling av alternativ till djurförsök. Förslagen finns även i kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 14 och 22 samt i motionerna 2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2 och 2021/22:998 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 48 000 000 kronor. De extra medlen ska enligt motionärerna användas till ökad tillsyn av djurhållande gårdar och slakterier.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Motionärerna anför att skador från rovdjur är betydligt större än vad man tidigare vetat.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor för att stärka forskning om produktionshöjande åtgärder i skog.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor för att bl.a. stärka forskning och utveckling av skogsbaserad bioekonomi. Liknande förslag finns i kommittémotion 2021/22:2456 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 12, 14 och 67.

Nytt anslag – 99:1 Växtförädling: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 10 000 000 kronor anslås för 2022. Anslaget ska enligt motionärerna finansiera framtagandet av växter för nordiska förhållanden genom ett nordiskt public private partnership-projekt för prebreeding, däribland metodutveckling för genomredigering. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 47.

Nytt anslag – 99:2 Åkermarksinventering: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 2 000 000 kronor anslås för 2022. Anslaget ska användas till att övervaka viktiga miljö- och odlingsparametrar i den intensivt brukade jordbruksmarken. Motionärerna anför att övervakning av den intensivt brukade jordbruksmarken kommer att ge tidig information om avgörande miljö- och odlingsparametrar som är viktiga både ur ett miljöperspektiv och ur ett produktionsperspektiv. Förslag om åkermarksinventering finns även i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 12.

Nytt anslag – 99:3 Sekretariat för synkronisering av forskning och behov: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 5 000 000 kronor anslås för 2022. Sekretariatet ska fungera som en länk mellan forskning och tillämpning inom jordbrukets område. Sekretariatet ska enligt motionärerna löpande tillgängliggöra nya forskningsrön och tekniker för rådgivare inom lantbruket. Det ska även aktivt fånga upp behov i lantbruksnäringen och kanalisera dessa till forskarsamhället. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 49.

Nytt anslag – 99:4 Miljöprövningsdelegation för tillståndsprövningar: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 10 000 000 kronor anslås för 2022. Anslaget ska användas för att upprätta en särskild miljöprövningsdelegation för tillståndsprövningar i jordbruket. Miljöprövningsdelegationen ska ha djupare kännedom om jordbrukets förutsättningar och därmed garantera rimliga avvägningar, proportionerliga beslut och lika behandling. Förslaget framförs även i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 56.

Nytt anslag – 99:5 Pilotprojekt för avbyttjänst inom jordbruket: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 20 000 000 kronor anslås för 2022. Motionärerna anför att medlen ska användas till ett pilotprojekt för en subventionerad avbyttjänst för djurhållare i Hallands län och Västernorrlands län. Pilotprojektet ska testa om möjligheten till en avbyttjänst inom det djurhållande jordbruket kan bidra till en mer socialt hållbar arbetssituation och större attraktivitet för näringen. Liknande förslag finns i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 34 och 35.

Nytt anslag – 99:6 Projekt grogrund: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 10 000 000 kronor anslås för 2022. Medlen ska användas för att säkerställa en tillräcklig budget för SLU Grogrundens växtförädlingsprojekt för svenska förhållanden. Förslaget finns även i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 48.

Nytt anslag – 99:7 Uppföljning biologiska bekämpningsmedels spridning: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 5 000 000 kronor anslås för 2022. Anslaget ska användas för att övervaka spridning och effekter av organismer som har använts som biologiska bekämpningsmedel.

Nytt anslag – 99:8 Nationella livsmedelsstrategin: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 900 000 000 kronor anslås för 2022. Medlen ska användas

för att kompensera jordbruket för det minskade EU-bidraget och för att uppfylla livsmedelsstrategins mål.

Nytt anslag – 99:9 Kontrollfunktion livsmedelsbedrägerier: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 30 000 000 kronor anslås för 2022. Anslaget ska användas till en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsbedrägerier. En sådan funktion skulle möjliggöra ett fokuserat arbete med specialistkompetens i samarbete med kommunerna och skulle inte begränsas av kommungränser, så som dagens kommunala livsmedelskontroll. Funktionen skulle kunna samarbeta med gränspolis och polis och möjligheterna att nysta upp storskalig brottsverksamhet skulle öka väsentligt. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 8.

Centerpartiet

I kommittémotion 2021/22:4134 av Kristina Yngwe m.fl. anför Centerpartiet att de gröna näringarna – jordbruks-, trädgårds- och skogsnäringen – är viktiga för att hela Sverige ska kunna växa. Näringarna producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. Motionärerna anför att det därför är viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar.

I motionen lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2022 än regeringens. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 1 008 979 000 kronor och att nio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget minskas med 770 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Motionärerna anför att de vill se en extra satsning på skötsel av biotopskyddade områden.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget minskas med 305 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget minskas med 207 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget minskas med 833 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget minskas med 328 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 930 000 000 kronor. Medel tillförs anslaget till följd av att Centerpartiet vill skjuta till ökad svensk finansiering av landsbygdsprogrammet under pågående övergångsperiod. Motionärerna anser att det är rimligt, inte minst mot

bakgrund av de extra EU-medel som beslutats om tidigare men som inte använts. Förslaget om utveckling av företagsklimat i gles- och landsbygdskommuner avvisas dock.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget minskas med 2 578 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:26 Nedsättning av slakteriavgifter: Anslaget ökas med 34 000 000 kronor till följd av att Centerpartiet avvisar regeringens föreslagna neddragning på detta anslag, med koppling till nedsättning av slakteriavgifter.

Vänsterpartiet

I partimotion 2021/22:3276 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2022 än regeringens. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 1 525 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Två nya anslag föreslås.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 25 000 000 kronor i syfte att återuppta den nationella nyckelbiotopsinventeringen för att stärka kunskapen om de kvarvarande skyddsvärda skogarna. Liknande förslag framförs i partimotion 2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 250 000 000 kronor. Motionärerna anför att det behövs ökade resurser för skyddsvärda områden för markägare med hög andel nyckelbiotoper och till andra skogar som bedöms som skyddsvärda. Anslaget tillförs även medel för ett omställningsstöd för markägare för att stimulera kalhyggesfria skogsbruksmetoder.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Motionärerna anför att distriktsveterinärerna behöver tillräckliga resurser för att kunna bedriva en verksamhet som möjliggör goda arbetsvillkor.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 960 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för ett investeringsstöd för klimatanpassade åtgärder i jordbruket i syfte att stärka jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat. Vidare tillförs anslaget medel för åtgärder för att främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel har stor betydelse för klimatomställningen, och stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan samt bidra till stärkt självförsörjning av dessa livsmedel.

Anslaget tillförs även medel för att stärka stödet för betesmarker med särskilda värden för biologisk mångfald, vilket stärker möjligheterna att nå flera miljömål samtidigt som förutsättningarna för ökad självförsörjning av livsmedel stärks.

Medel tillförs även för att främja en ökad omställning till ekologisk produktion och för att stärka förutsättningarna för den ekologiska produktionen. En ökad omställning till ekologiskt jordbruk stärker den nationella produktionen av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier.

Anslaget tillförs även medel för hållbar hantering av stallgödsel och minskad övergödning. Motionärerna framhåller att det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen och att växtnärläckaget från land huvudsakligen kommer från jordbruket och avloppssektorn.

Medel tillförs vidare anslaget för ett investeringsstöd till lokala och mobila slakterier. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier minskas behovet av längre djurtransporter samtidigt som förutsättningarna för lokal produktion och nationell självförsörjning på livsmedel stärks.

Slutligen tillförs anslaget medel för ett miljöstöd för blommande slättbygder. Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket på grund av alltför monotona landskap. Jordbruksverket har tagit fram förslag på ett miljöstöd för reformperioden 2023–2027 där förslag om blommande slättbygder ingår. Motionärerna anser att ett stöd bör införas omedelbart.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att införa ett statligt stöd även för arbetskostnaden när rovdjursavvisande stängsels uppförs och för att öka ersättningen vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 85 000 000 kronor för att ytterligare studieplatser ska kunna erbjudas vid veterinärutbildningen med anledning av veterinärbristen.

Nytt anslag – 99:10 Investeringspott för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 125 000 000 kronor anslås för 2022. Anslaget ska användas för statligt stöd för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket för att kompensera lantbruket för den successiva utfasningen av dieselsubventionen inom näringen.

Nytt anslag – 99:11 Biopremier inom jordbruket: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 25 000 000 kronor anslås för 2022. Syftet med anslaget är att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, som generellt är dyrare. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. anför Kristdemokraterna att jordbruket är grunden för en nations överlevnad. Alla är beroende av jordbrukets produkter för att kunna överleva. Värdet av ekosystemtjänster ska integreras i de samhällsekonomiska beräkningar som ligger till grund för bl.a. politiska åtgärder och ekonomiska styrmedel. Ersättningar till jordbruket ska i ökad utsträckning baseras på de

samhällstjänster som jordbruket bistår med, särskilt bevarandet av biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

I motionen lämnar Kristdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2022 än regeringens (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 576 600 000 kronor och att sju anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Ett nytt anslag föreslås.

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget minskas med 88 600 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att bekämpa skogsskador från vilt, insekter och väder. En besparing på Skogsstyrelsens förvaltningsanslag föreslås. Regeringens förslag om en flytt av medel från sakanslag till förvaltning avvisas, liksom regeringens förslag om ökade medel för administration av skogsutredningen. Motionärerna avvisar även regeringens satsning på laserskanning av skogs- och miljödata.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget minskas med 620 000 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens satsning på gröna naturnära jobb. Motionärerna avvisar även regeringens förslag om ökade medel för åtgärder relaterade till skogsutredningen. Motionärerna avvisar vidare regeringens satsning på bidrag till Trästad Sverige. Anslaget tillförs medel för kunskapsspridning och rådgivning om ökad tillväxt i skogarna.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Reglerna för ersättning till djurägare som fått djur dödade av rovdjur behöver ses över. Anslagsökningen ska finansiera detta. Förslaget finns även i kommittémotion 2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 75 000 000 kronor. Motionärerna anför att startstödet för unga jordbrukare bör öka. Anslaget ökas även med anledning av att Statens jordbruksverk föreslås överta delar av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet. Anslaget tillförs vidare medel för att inrätta ett nationellt kunskapsnav för animalieproduktion.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.: Anslaget minskas med 27 000 000 kronor på grund av en besparing.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att stärka arbetet med upphandling och ursprungsmärkning. Liknande förslag finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 20).

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 14 000 000 kronor för att restaurera Norrlandsstödet till den nivå som gällde innan regeringen 2020 drog ned stödet.

Nytt anslag – 99:12 Inrättande av Jakt- och viltvårdsmyndighet: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 50 000 000 kronor anslås för 2022 för att inrätta en jakt- och viltvårdsmyndighet.

Liberalerna

I Kommittémotion 2021/22:3956 av Jakob Olofsgård m.fl. lämnar Liberalerna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2022 än regeringens. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 143 400 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Ett nytt anslag föreslås.

Liberalerna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

I syfte att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen föreslås att den årliga schablonmässiga pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent. Detta medför följande anslagsminskningar.

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget minskas med 1 000 000 kronor.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget minskas med 400 000 kronor.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget minskas med 300 000 kronor.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget minskas med 1 100 000 kronor.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget minskas med 400 000 kronor.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget minskas med 3 400 000 kronor.

Därutöver föreslår Liberalerna ett nytt anslag.

Nytt anslag 99:13 – Subvention till fossilfria bränslen: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 150 000 000 kronor anslås för 2022. Medlen ska användas till en subvention till fossilfria bränslen i de gröna näringarna. Subventionen motsvaras av en utfasning av den nuvarande subventionen på diesel. Motionärerna anför att en omställning bör ske från fossila till fossilfria bränslen inom de areella näringarna, såväl som i samhället i stort. Detta gäller även jordbruket.

Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning justerat sina respektive motionsyrkanden och lagt fram ett gemensamt förslag. Inom utgiftsområde 23 föreslår ledamöterna att anslaget *1:1 Skogsstyrelsen* ska minskas med 40 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag och att anslaget *1:2 Insatser för skogsbruket* ska minskas med 360 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till sammanlagt 21 644 754 000 kronor, dvs. 400 000 000 kronor lägre än regeringens förslag (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Denna ram är styrande för riksdagens

fortsatta behandling av anslagen. Beslutet innebar att riksdagen biföll finansutskottets förslag till ramar som grundade sig i ett gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Sverige behöver en ny kurs. Under 2021 har det blivit tydligt att regeringens budgetpolitik syftat till att lösa samarbetsproblemen med Vänsterpartiet och Centerpartiet snarare än att lösa Sveriges samhällsproblem. Det behövs nu en ekonomisk politik som löser de akuta samhällsproblemen och tar fasta på Sveriges möjligheter så att svenska folket kan få känna hoppfullhet inför framtiden.

Det ska gå att bo och verka i hela Sverige. Sverige är ett land med omfattande landsbygd och glesbygd. Människor ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige, men dessvärre upplever många som bor utanför städerna att landsbygdens villkor är otillräckliga och att de inte har tillräcklig möjlighet att påverka sin situation.

Förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft behöver stärkas så att fler jobb skapas i de gröna näringarna. Ju mer som produceras i Sverige, desto bättre. Skogsindustrin är Sveriges enskilt största nettoexportör och bidrar samtidigt till den gröna omställningen av samhället både genom att binda stora mängder kol och genom att fossilbaserade bränslen och produkter byts ut mot biobaserade.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2022 föreslagit ett antal anslagsökningar relaterade till Skogsutredningen. Regeringen har bl.a. aviserat ett ökat anslag om 2 005 miljoner kronor inom utgiftsområde 20 för genomförande av förslagen i Skogsutredningen om att undanta stora arealer fjällnära skog från att brukas. Utskottet anser att förslaget om att undanta ytterligare stora arealer skog från bruk står i direkt konflikt med den ökande efterfrågan på skogsråvara som behövs för att tränga undan fossila alternativ. Detta hotar Sveriges möjligheter att nå klimatmålen. Den totala arealen skog som undantas från produktion bör inte öka. Staten bör i stället prioritera att underhålla redan skyddade områden bättre.

De förslag som Skogsutredningen lämnat innebär att arealer ska tas ur produktion mot skogsägarens vilja, vilket är ett kraftigt intrång i äganderätten. Utskottet menar att avsättningar ska göras frivilligt.

Av dessa anledningar anser utskottet att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen när det gäller åtgärder som relaterar till skogsutredningen ska minskas med 40 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag och att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ska minskas med 360 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Utskottet beräknar en fortsatt minskning med motsvarande belopp för dessa anslag under 2023 och 2024.

Minskningen av anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket gäller de medel som avser åtgärder som relaterar till skogsutredningen. Utskottet anser dock att de 410 000 000 kronor som avsatts för intrångsersättning till markägare som nekas tillstånd vid avverkning av fjällnära skog ska anslås i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen.

Ovanstående säkerställer att staten även i fortsättningen har möjlighet att betala ersättningar som är av stor betydelse för berörda skogsägare, samtidigt som åtgärder med negativ inverkan på äganderätten och på utvecklingen av den svenska bioekonomin inte genomförs. Minskningen av anslaget påverkar inte det pågående arbetet med Skogsstyrelsens rådgivning till skogsägare och inte heller arbetet med att förebygga, övervaka och bekämpa utbrott av granbarkborre och andra skogsskador. Dessa insatser kan således fortsätta.

Utskottet har under beredningen av betänkandet inhämtat information från bl.a. berörda departement och myndigheter, vilket inte föranleder någon förändring av utskottets bedömning.

Därmed tillstyrker utskottet delvis motionerna 2021/22:4182 (M) yrkande 1 och 2021/22:3880 (KD) yrkande 1. Utskottet har därutöver inte några invändningar mot regeringens förslag till anslag. Utskottet tillstyrker därmed proposition 2021/22:1 utg.omr. 23 punkt 1 i övrigt och avstyrker övriga motionsyrkanden.

När det gäller beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet gör utskottet samma bedömning som regeringen. Utskottet tillstyrker därmed proposition 2021/22:1 utg.omr. 23 punkt 2.

Medfinansiering av landsbygdsprogrammet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om medfinansieringen av landsbygdsprogrammet.

Motionen

Jessica Rosencrantz m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:4182 yrkande 12 ett tillkännagivande till regeringen om ökat anslag till landsbygdsutveckling efter 2023. Motionärerna anför att medfinansieringen av landsbygdsprogrammet bör öka för att främja en växande och stärkt landsbygd samt ett investeringsstöd för de gröna näringarna som möjliggör investeringar för ökad produktion och klimatnytta. En större satsning bör göras under 2023 och 2024 än vad regeringen har aviserat, 3 200 000 000 kronor respektive 3 500 000 000 kronor.

Propositionen

I propositionen anger regeringen att man under anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur beräknar medel både för nationell medfinansiering av den gemensamma jordbrukspolitikerna och för nationella åtgärder 2023–2027. Med grund i den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitikerna kommer fördelningen av medlen att justeras i en

kommande budgetproposition. För 2023 och 2024 beräknas anslaget öka med 2 000 000 000 kronor respektive 2 500 000 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att den strategiska planen snart ska lämnas in till kommissionen för godkännande och att fördelningen av medel därefter kommer att justeras i en kommande budgetproposition. Utskottet finner inte skäl att i nuläget vidta någon åtgärd med anledning av motion 2021/22:4182 yrkande 12. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (S)

Isak From (S), Magnus Manhammar (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S) anför:

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som framhålls i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Genom reformer ska takten i klimatomställningen öka, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska kortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och ska senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå dit krävs stora offentliga och privata investeringar i klimatsmart teknik och därför bör både det s.k. Industriklivet och Klimatklivet förstärkas för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning och för att möjliggöra klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. Utsläppen ska minska genom en omfattande elektrifiering av bl.a. transporter och industrin, varför den s.k. elektrifieringsstrategin bör förstärkas och det s.k. Energisteget återstartas. Som framhålls i budgetpropositionen behöver transportsystemet vara robust, långsiktigt och hållbart för att vi ska klara klimatomställningen och för att människor ska kunna leva och bo i hela landet. Politiken ska därför inriktas på att bygga Sveriges infrastruktur stark och hållbar för framtiden.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag när världsekonomin kraftigt försämrades till följd av pandemin. Åtgärder som tillsammans med det svenska välfärdssystemet bidragit till att hålla uppe såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet. Som anføres i budgetpropositionen kan dock inget land rädda alla jobb när en kris slår till, hur starka offentliga finanser det än har. Samtidigt finns en oro för att arbetslösheten ska bita sig fast, särskilt bland unga och utrikes födda. Som framhålls i budgetpropositionen är det därför viktigt att inte strama åt ekonomin för tidigt utan skapa jobb genom att investera i det som bygger Sverige starkt och hållbart.

Pandemin har visat på styrkan och behovet av en generell och gemensamt finansierad välfärd, men den har också synliggjort allvarliga brister. Ökade resurser bör tillföras kommuner och regioner för att stötta arbetet med att minska väntetiderna, förbättra arbetssituationen för anställda inom hälso- och sjukvården och för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen, t.ex. genom utbildning. Som framhålls i budgetpropositionen ska sjukförsäkringen ge en ekonomisk trygghet och det stöd som krävs för att åter komma i arbete, varför sjukförsäkringen bör stärkas, garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen

höjas och bostadstillägget förstärkas, både för personer med sjuk- och aktivitetsersättning och för pensionärer. I likhet med det förslag som lämnas i budgetpropositionen bör det införas en familjevecka för att alla föräldrar som jobbar och sliter i Sverige ska få en lättare vardag.

Därtill anser vi att Sverige har en fantastisk och unik natur, som har stor betydelse både för biologisk mångfald och för människors hälsa. Därför är det beklagligt att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna gör en omfattande neddragning på anslaget för skydd av värdefull natur med 2 miljarder kronor.

En grundläggande del av vår Socialdemokratiska skogspolitik är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Vi har sett till att äganderätten till skog stärks och värnas.

Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll för svensk välfärd och sysselsättningen i alla delar av landet. Skogen har en viktig roll i klimat- och miljöarbetet, för en växande cirkulär bioekonomi och för hållbar utveckling inklusive biologisk mångfald och sociala värden. Skogsnäringen står också för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och tillväxt i hela landet.

Den årliga avverkningsnivån har ökat de senaste decennierna och har alltmer närmat sig den årliga tillväxten tillgänglig för avverkning. Det är av stor vikt med en hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. I arbetet bör även skadeeffekterna av ett förändrat klimat, såsom en högre andel växtskadegörare, beaktas. För att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador föreslår regeringen att 20 miljoner kronor tillförs Skogsstyrelsen fr.o.m. 2022 t.o.m. 2024 för att motverka utbrott av granbarkborre och andra skogsskador.

Det nationella skogsprogrammet fortsätter att utvecklas. Regeringen bedömer att programmets olika insatser och dialog fortsättningsvis bidrar till att främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk.

Skogsutredningen har i sitt betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) lämnat en rad förslag som remissbehandlats och är under beredning i Regeringskansliet. Regeringens satsningar i propositionen med anledning av skogsutredningens förslag är av stor betydelse för det fortsatta arbetet med skogsprogrammet och ett flertal skogliga frågor.

Regeringens budgetförslag möjliggör för markägare att få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Vi ser med stor oro på att Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budgetförslag försvårar förutsättningarna för, och kommer att försena genomförandet av, markbyte och markköp för att kompensera privata skogsägare.

Vår skogspolitik är en helhet som säkerställer biologisk mångfald och en växande cirkulär bioekonomi, minskad klimatpåverkan och bättre klimatanpassning för att bidra till skogspolitikens jämställda mål om produktion och miljö. Vår skogspolitik med frivilligheten som grund

möjliggör för stärkt äganderätt med nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer samt tydliga förutsättningar för brukande och bevarande. För dessa satsningar föreslår vi att drygt 800 miljoner kronor tillförs årligen t.o.m. 2027. Detta är nu med Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budget inte längre möjligt. Vi vill även möjliggöra att staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn.

2. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (C)

Kristina Yngwe (C) och Peter Helander (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 21 644 754 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4121 av Annie Lööf m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 och de förslag som Centerpartiet presenterar i kommittémotion 2021/22:4134 av Kristina Yngwe m.fl. När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill vi anföra följande.

De gröna näringarna – jordbruks-, trädgårds- och skogsnäringen – är viktiga för att hela Sverige ska kunna växa. Näringarna producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. Det är därför viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar.

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Det tillhör de bästa i världen när det gäller låg och ansvarsfull antibiotikaanvändning, liten förekomst av salmonella, god omsorg om djuren samt låg klimatpåverkan. Förra mandatperioden ställde sig en enig riksdag bakom den nationella livsmedelsstrategins mål om en ökad livsmedelsproduktion. För att nå de högt uppsatta målen behöver konkurrenskraften stärkas inom hela livsmedelskedjan. Kostnaderna behöver sänkas för företagen och krångliga regler och långa handläggningstider behöver undanröjas. Även kompetensförsörjningen behöver stärkas. Som exempel kan nämnas att vartannat trädgårdsföretag avstått från att rekrytera på grund av att de inte hittar rätt typ av kompetens och att det råder stor brist på individer med praktisk erfarenhet inom djurhållning. Svenskt jordbruk styrs i hög utsträckning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det gör det angeläget att Sverige är en aktiv röst i de samtal och förhandlingar som förs på europeisk nivå. På nationell nivå behöver det finnas tillräckliga resurser för bl.a. jordbrukarstöd och för att investera i jordbrukets konkurrenskraft. Det blir

extra angeläget fr.o.m. 2023, när en ny jordbruksreform tar vid och en betydande andel, 25 procent, av jordbrukarnas inkomststöd ska öronmärkas till miljöersättningar.

Det svenska odlingslandskapet är inte bara oumbärligt för att trygga vår livsmedelsförsörjning och producera djurfoder, det är också hemvist för en rik biologisk mångfald och ett stort antal arter, varav många på senare år återfunnits på rödlistan över hotade arter. I hög utsträckning är det människan som över århundraden har format de landskapselement som nu utgör den kritiskt viktiga hemvisten och det innebär att den biologiska mångfalden där är beroende av att vi förvaltar och vårdar landskapet på ett gynnsamt sätt. Det ska vara möjligt att bedriva en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som vi bevarar och stärker den artrikedom som finns i och kring odlingslandskapet.

Klimatförändringarna innebär stora risker för Sverige. Torka och översvämningar kan orsaka stora produktionsbortfall för jordbruket. Det visade sig inte minst vid torkan 2018. Därför vill Centerpartiet se fler klimatinvesteringar i jordbruket och kraftfulla och långsiktiga åtgärder för en säkrare och jämnare vattentillgång under växtsäsongen. En grön omställning av svenskt jordbruk förutsätter långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel, som både kan bidra till att nå klimatmålen och målen i livsmedelsstrategin. En stor anledning till att många klimatsatsningar uteblir är att de hållbara alternativen kostar för mycket i förhållande till sin fossila motsvarighet. Med rätt politik kan vi stimulera den inhemska produktionen av biodrivmedel. Det kan skapa många arbetstillfällen på landsbygden och i de gröna näringarna. Ett minskat beroende av importerade fossila drivmedel kan också öka robustheten i livsmedelsförsörjningen och stärka Sveriges samlade motståndskraft.

När det gäller viltskador vill vi betona att Sverige behöver utveckla sin klövviltsförvaltning. Totalt förstördes 165 000 ton spannmål av vilt under 2020, vilket utgör nästan 3 procent av den totala spannmålsskörden. Vildsvinen är det djurslag som orsakar störst skada i alla lantbruksgrödor. Skador orsakade av vildsvin har fördubblats sedan 2014, vilket visar att det behöver tas fler steg för att minska klövviltets och i synnerhet vildsvinens skador inom jordbruket. En hållbar jakt- och viltvårdspolitik är grunden för det arbetet. Även inom skogsbruket skapar de höga klövviltspopulationerna varje år betydande och omfattande problem. Framför allt är det den stora älgstammen som har störst negativ påverkan. Enligt Älgbetesinventeringen har hela landet, med några undantag, allvarliga eller svåra viltskador och i genomsnitt har varannan svensk ung tall skadats genom bete. I delar av landet kan siffran uppgå till uppemot 70 procent. Det leder inte bara till att stora ekonomiska värden går förlorade varje år, utan det är även negativt för miljön eftersom det finns risk för ekologiska konsekvenser när marker ämnade för tallplantor byts ut mot granplantor. Dessutom hämmas en ökad trädslagsvariation och den biologiska mångfalden när rönn, asp, sälg och ek inte klarar betetrycket.

När det gäller fiskeripolitiken har viktiga reformer gjorts på EU-nivå under de senaste åren men Sverige måste fortsätta att driva på för att de fiskekvoter som bestäms av EU ska vara långsiktigt hållbara och att EU varken i sina egna vatten eller i andra vatten i världen bidrar till utfiskning och urholkning av ekosystemen. Sverige har med sin långa kust och stora tillgång på vatten goda förutsättningar för att öka och utveckla det hållbara vattenbruket och det småskaliga kustnära fisket. Fisk är ett livsmedel som innehåller många näringsämnen som vi människor behöver för att må bra, och från ett sysselsättningsperspektiv har fisket en stor potential för fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden, såväl när det gäller odling och produktion som i förädlingsleden. Det småskaliga svenska kustnära fisket är i dag hotat, och en del av problematiken ligger i svårigheter med regler om arbetsredskap, lönsamhet och krånglig byråkrati. Även sälarnas konsumtion av fisk konkurrerar med fisket. Dessutom sprider sälen parasiten sälmask till torsken och förstör fiskarnas redskap. Ytterligare insatser behöver därför vidtas för att begränsa den stora sälpopulationen.

Vi vill även framhålla skogens betydelse för ekonomi och klimat. Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställningen. Centerpartiet vill att Sverige ska ha en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Nästan hälften av den svenska skogen ägs av enskilda privata ägare. För många är skogen som inkomst och säkerhet avgörande för möjligheten att bo och verka i glesbygd och för att hela Sverige ska leva. För svensk ekonomi och möjligheten till export av produkter som har sitt ursprung i skogen och för den biologiska mångfalden är skogsbrukarnas insatser viktiga. Skogsnäringen står i dag för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport. Värdet av skogens nyttor som resurs för att ersätta fossila råvaror och stärka den resurseffektiva cirkulära ekonomin, som långsiktig kolsänka samt för ekosystemtjänster kommer att öka eftersom de på olika sätt utgör förutsättningar för att vi ska klara våra klimatmål, inte minst genom substitutionseffekter när fossila råvaror ska ersättas med förnybara.

Vi vill även framföra att naturvård bör bedrivas med respekt för äganderätt och de som berörs. Äganderätten med egendomsskyddet är inskriven i Sveriges grundlag och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, men dess genomslag i myndigheternas hantering och prövning av enskilda ärenden behöver stärkas så att enskildas rättigheter värnas och enskilda inte drabbas av orimliga konsekvenser. Centerpartiet vill främst skydda skogar med höga naturvärden från avverkning genom att utveckla de frivilliga certifieringar av skogsbruk och produktkedjor som redan finns, i syfte att stärka trovärdigheten för svenska biobaserade produkter. En mycket stor del av miljöskyddet bygger i dag på frivilliga åtgärder och avsättningar. Vi ser det även som prioriterat att de naturskyddsområden vi redan har, såväl på land som till havs, återfår livskraftiga ekosystem och en större artrikedom innan vi bildar nya naturskyddsområden som med tiden även de degraderas – kvaliteten ska gå före kvantitet när det gäller naturskydd.

Vårt förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel innebär följande.

När det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslås en ökning med 50 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Medlen ska användas till en extra satsning på skötsel av biotopskyddade områden.

Vi föreslår vidare en ökning av anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur med 930 000 000 kronor. Anslaget föreslås öka med 1 000 000 000 kronor 2022 till följd av att vi vill skjuta till ökad svensk finansiering av landsbygdsprogrammet under pågående övergångsperiod. Vi anser att det är rimligt, inte minst mot bakgrund av de extra EU-medel som beslutats om tidigare men som inte använts. Anslaget föreslås minska med 70 000 000 kronor till följd av att förslaget om företagsklimat i gles- och landsbygdskommuner avvisas.

När det gäller anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter föreslås en ökning med 34 000 000 kronor till följd av att Centerpartiet avvisar regeringens föreslagna neddragning på detta anslag, med koppling till nedsättning av slakteriavgifter

Centerpartiet justerar ned pris- och löneomräkningen, vilket påverkar följande anslag. Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen föreslås minska med 770 000 kronor. Anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt föreslås minska med 305 000 kronor. Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet föreslås minska med 207 000 kronor. Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk föreslås minska med 833 000 kronor. Anslaget 1:14 Livsmedelsverket föreslås minska med 328 000 kronor. Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet föreslås minska med 2 578 000 kronor.

Sammantaget anvisar Centerpartiet 1 008 979 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2022.

3. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (V)

Elin Segerlind (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion 2021/22:3278, Röd politik för en grön omställning, föreslås en återstart av den svenska ekonomin efter coronapandemin. Vi vill se en stor grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. Våra förslag ökar tryggheten för människor genom stärkta socialförsäkringssystem och trygga arbetsvillkor. Vi ger småföretagare bättre förutsättningar och bygger ut infrastrukturen och transportsektorn. Genom vänsterpolitik skapar vi välfärd som kommer alla till del, från de minsta barnen på förskolan, genom skola och arbetsliv, till de äldre med behov av omsorg.

Krishanteringen i dag handlar även om att reparera de stora skador som de nyliberala ekonomiska teorierna har orsakat i vårt samhälle. De senaste 30 åren har den politiska utvecklingen dominerats av nedmonteringar av vår gemensamma välfärd och våra trygghetssystem. Det handlar om en ekonomisk politik som bygger på idén att de rika ska gynnas, makt lämnas över till

marknaden och att allt som är demokratiskt och politiskt styrt är en belastning och därför ska privatiseras. De ekonomiska teorierna har gått före omsorgen om folket och tryggheten i landet.

Den nyliberala ekonomiska politiken har genomförts av både borgerliga och socialdemokratiska styren. Det är påtagligt att inte heller sittande regering eller deras samarbetspartier har gjort sig fria från de ekonomiska teorier som lagt välfärdssatsningar i ruiner över hela världen. I årets budgetproposition fortsätter satsningarna på nyliberala kaosreformer, såsom privatiseringen av arbetsförmedlingen, samtidigt som nödvändiga investeringar i reformer för jobb, klimat och ökad jämlikhet i samhället är otillräckliga. Nu står det bortom allt tvivel att det inte bara har drabbat jämlikheten och välfärden, utan också tillväxten.

I Sverige har 10 procent av befolkningen hela 75 procent av den samlade privata förmögenheten. Vi har en av världens skevaste fördelningar av förmögenhet och kapitalinkomster. I dag är beskattningen låg på kapitalinkomsterna och vi har ingen förmögenhetsskatt. Välfärdens underfinansiering, klimatkrisen och den höga arbetslösheten hänger samman med skattesänkningar. När kapitalet samlas hos ett fåtal används det inte för att investera i det gemensamma.

Vänsterpartiet vill ändra på detta. Vi vill låta kapitalet arbeta för oss alla. Så gör kapitalet bäst nytta. Enskilda individers vilja ska inte avgöra hur vi bygger framtiden. Nu behövs investeringar i vår gemensamma framtid. Därför föreslår vi att det införs en skatt på stora förmögenheter och att skatten på kapitalinkomster görs progressiv och höjs för att finansiera ökade resurser till det gemensamma. Koldioxidutsläppen och arbetslösheten ska ned, den ekonomiska jämlikheten ska upp. Vi avsätter ca 72 miljarder kronor mer än regeringen på reformer som syftar till att påskynda den gröna omställningen, stärka landsbygden och kommunsektorn samt rusta upp trygghetssystemen och sjukvården.

I slutskedet av beredningen av budgetpropositionen för 2022, två dagar före planerad justering, inkom Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna med ett gemensamt budgetförslag, vilket har försvårat processen. Vänsterpartiet har ingått en överenskommelse med regeringen om framtida samarbetsformer och kraftigt höjda pensioner för de sämst ställda pensionärerna. Regeringen har även lagt in Vänsterpartiets förslag om förbättringar i sjukförsäkringen som den s.k. Arnepensionen, höjda ersättningsar och borttagen s.k. funkisskatt i sin budgetproposition. Vänsterpartiet stödde därför i andra hand, då vårt eget förslag till budget fallit, regeringens budgetförslag i kammaren, framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Vidare anser Vänsterpartiet att regeringens förslag i sin helhet är bättre för Sverige, då det utgår från andra utgångspunkter än de nationalkonservativa värderingar som genomsyrar förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Vänsterpartiet önskar avstår jag

från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 23. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 23 är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:3278 av Nooshi Dadgostar m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1 och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 och 7 i det betänkandet. I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 och de förslag som Vänsterpartiet presenterar i partimotionerna 2021/22:3276 av Nooshi Dadgostar m.fl. och 2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. yrkande 16. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Utarmningen av den biologiska mångfalden och klimatförändringen är ödesfrågor för vår framtida överlevnad och välfärd såväl globalt som nationellt. Dessa två kriser hänger samman och kan inte lösas separat. I grunden handlar det om ett ohållbart resursutnyttjande. Sveriges jord- och skogsbruk bedrivs i dag inte hållbart för vare sig vårt klimat eller vår biologiska mångfald. Sverige nådde exempelvis inte ett enda av de mål till 2020 som beslutades inom ramen för konventionen om biologisk mångfald. Vårt jord- och skogsbruk kan om det brukas inom ramen för naturens gränser, med bevarad biologisk mångfald, spela en betydelsefull roll för att klimatsmart förse oss med såväl råvaror, energi och livsmedel. Såväl åkermark som skogar binder kol och fungerar därmed som kolsänka. Vänsterpartiets utgångspunkt för åtgärder inom skogs- och jordbrukspolitiken är att stärka den ekologiska bärkraften i brukandet och förbättra kolinlagring och öka klimatnyttan.

Den totala kolsänkan skulle kunna vara ännu större än i dag med ett skogsbruk där träden får växa sig äldre eller genom skydd av mer skog. En betydande del av dagens kolsänka uppkommer på skogsmark som inte används för virkesproduktion, exempelvis formellt skyddade skogar.

Vänsterpartiet anser inte att det svenska skogsbruket i sin helhet är att betrakta som hållbart. För att uppnå ett hållbart skogsbruk kan inte råvaruförsörjningen vara styrande för hur våra skogar brukas. Naturens gränser med bevarade ekosystem måste vara ramen för hur skogarna nyttjas. Att vi hållbart nyttjar vår skogsråvara är avgörande för att vi ska möta såväl klimatkrisen som utarmningen av den biologiska mångfalden.

Vänsterpartiets förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 25 000 000 kronor i jämförelse med regeringens förslag i syfte att återuppta den nationella nyckelbiotopsinventeringen för att stärka kunskapen om de kvarvarande skyddsvärda skogarna så att dessa kan identifieras och registreras. Att göra det är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål och för att värna hotade arter.

När det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslås en ökning med 250 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att öka resurserna till markägare med skyddsvärda områden med hög andel nyckelbiotoper och till andra skogar som bedöms som skyddsvärda. Biotopskydd och naturvårdsavtal

på skogsmark utvecklar och bevarar naturvärden eller sociala värden i mindre områden och möjliggör ersättning för markägare. Det är nödvändigt att staten kan gå in med formellt skydd och erbjuda markägare ersättning även för mindre områden som inte lämpar sig för naturreservat. Skyddsvärda skogar är ojämnt fördelade över landet och mellan markägare och medför att enskilda markägare riskerar att drabbas orimligt hårt om staten inte kan bilda storleksmässigt mindre formella skydd och därigenom ekonomiskt ersätta markägare.

Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet ökas med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det finns en stor brist i Sverige på veterinärer och på personer som vill arbeta inom främst distriktsveterinärerna. Jordbruksverket har redogjort för ett allvarligt läge. Distriktsveterinärerna behöver tillräckliga resurser för att kunna bedriva en verksamhet som möjliggör goda arbetsvillkor. Brist på resurser innebär även risker för djurvälståndet och att djuren inte får den omsorg eller vård de behöver i tid. Situationen ser också olika ut i olika delar av landet. Distriktsveterinärerna har stor betydelse i de delar av landet där det saknas privata aktörer. Det är ofta områden med längre avstånd och en större andel jourverksamhet än vad det är i och kring städerna.

Anslaget 1:17 ökas med sammanlagt 960 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Anslaget bör ökas med 100 000 000 kronor för en satsning på investeringsstöd för klimatanpassade åtgärder i jordbruket. Klimatförändringen leder till förändrad nederbörd, vilket kommer att ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering. Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Dagens vattenanläggningar inom jordbruket är ofta byggda efter tidigare rådande klimatförutsättningar. Vänsterpartiet vill därför införa ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka vår självförsörjningsgrad gällande livsmedel.

Anslaget bör vidare ökas med 75 000 000 kronor för en satsning på produktion av växtbaserad mat. Produktion och förädling av växtbaserade livsmedel bör främjas genom t.ex. utveckling av nya livsmedel och odlingsmetoder. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor, och en mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen. Stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt självförsörjningsgrad av dessa livsmedel.

Vidare föreslås att anslaget ökas med 100 000 000 kronor för att stärka stödet för betesmarker med särskilda värden för biologisk mångfald. Att öka stödet stärker både möjligheterna att nå flera miljömål och förutsättningarna för att öka självförsörjningsgraden av livsmedel. Stöden är en viktig del av lönsamheten för nötköttsproduktionen.

Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar då kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. En ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt bör därför främjas. Det stärker vår nationella produktion av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier. Anslaget bör därför ökas med 50 000 000 kronor för omställning till ekologisk produktion.

Vidare föreslås att anslaget ökas med 100 000 000 kronor för att stärka förutsättningarna för den ekologiska produktionen.

Anslaget föreslås öka med 480 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för åtgärder för en hållbar hantering av stallgödsel och minskad övergödning. Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växtnäringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn. För att minska de negativa miljöeffekterna av konstgödsel föreslår Vänsterpartiet att en konstgödselskatt införs 2022. Vi föreslår som en kompensatorisk åtgärd av beskattningen ett stöd till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Östersjöcentrum har gjort en modelleringsstudie som visar att om växtnäringsutnyttjandet ökar kan man minska övergödningen och näringsöverskotten i marken. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna ges för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare om hantering av växtnäringsämnen.

Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter, stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättra den nationella självförsörjningsgraden på livsmedel. Vänsterpartiet föreslår att anslaget ökas med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för en satsning på investeringsstöd till lokala och mobila slakterier.

Anslaget ökas även med 30 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för ett miljöstöd för blommande slättbygder. Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket på grund av alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden. De pollinerande insekter som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor har minskat kraftigt. Jordbruksverket har tagit fram förslag på miljöstöd för reformperioden 2023–2027 där förslag om blommande slättbygder ingår. Stöd och åtgärder bör dock införas omedelbart för att vända den negativa trenden. Ett miljöstöd bör därför införas redan till 2022 för de jordbruk som skyndsamt vill få ekonomiskt stöd för att en viss procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter och att varken gödsling eller växtskyddsmedel tillåts på arealen.

Anslaget 1:22 Främjande av rennäring m.m. ökas med 40 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för en satsning på statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel och ökad ersättning vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur. Rovdjuren har en stor betydelse för ekosystemens funktion och förbättrar i förlängningen våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel.

När det gäller anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet föreslås en ökning med 85 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att kunna erbjuda ytterligare studieplatser. Det finns i dag en stor efterfrågan på fler veterinärer. Veterinärbristen är så stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas. Veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att tillgången på vård inte funnits. Det är också en fråga om att ha tillgång till en jämlik vård i hela landet, vilket är inte fallet i dag. Antalet studieplatser på veterinärutbildningen i Uppsala behöver fördubblas för att kunna möta det behov som finns.

Vidare föreslås att ett nytt anslag kallat Investeringspott för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket ska inrättas och att 125 000 000 kronor anslås för 2022. Syftet med anslaget är att kompensera jordbruket för den successiva utfasningen av dieselsubventionen inom näringen. Anslaget ska finansiera en särskild investeringspott för statligt stöd för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket.

Därutöver föreslås att ett nytt anslag kallat Biopremier inom jordbruket ska inrättas och att 25 000 000 kronor anslås för 2022. Syftet med anslaget är att kompensera jordbruket för den successiva utfasningen av dieselsubventionen inom näringen. Biopremien ska stödja de som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel som generellt är dyrare i nuläget.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet 1 525 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2022.

4. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (L)

Jakob Olofsgård (L) anför:

Riksdagen beslutade den 24 november 2021 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. Beslutet innebar att riksdagen ställde sig bakom Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetförslag och regeringens och de övriga oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Liberalernas budgetförslag är en

sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar jag inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 23. I stället framför jag i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som liberalerna presenterar i vår partimotion 2021/22:4181 av Johan Pehrson m.fl. samt kommittémotion 2021/22:3956 av Jakob Olofsgård m.fl.

Sedan coronavirusets utbrott har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Det svenska näringslivet står i grunden starkt efter krisen. Samtidigt har de strukturella problemen som Sverige hade före pandemin förstärkts. Sverige upplever nu en historiskt hög arbetslöshet, och erfarenheten från tidigare kriser är att arbetslösheten riskerar att permanentas på höga nivåer under många år. Särskilt allvarig är situationen på arbetsmarknaden för utrikes födda, med en skillnad i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda som i dag ligger långt över genomsnittet i EU.

Det är tydligt att den politik som har förts under den rödgröna regeringens tid vid makten inte har förmått att komma till rätta med Sveriges utmaningar. En enorm kunskapsskuld i den svenska skolan i sviterna av coronapandemin, en historiskt hög långtidsarbetslöshet, en eskalerad gängkriminalitet, ett växande utanförskap och en elmarknad i kris – för att bara nämna några utmaningar som lämnats vind för våg. För att vända utvecklingen behövs en kraftfull, liberal reformagenda som svarar mot de utmaningar Sverige står inför. Det behövs en ny start för Sverige.

Liberalerna lägger fram en budget med en tydlig utgångspunkt: den nya start som Sverige behöver. En liberal reformagenda som ger Sverige en stark kunskapsskola för alla, som rivstartar arbetet med att betala av den integrationsskuld som allt för länge har tillåtit växa, och som ger Sverige förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsland. Därtill tillför vi en kraftig förstärkning till hela rättskedjan, stärker arbetslinjen i bidragssystemen, sänker skatten på arbete och sparande och stärker svenskt innovations- och företagsklimat.

Det är positivt att den nya budget som riksdagen har antagit innebär en mindre rödgrön politik för Sverige. På viktiga områden genomförs kursomläggningar i liberal och borgerlig riktning, vilket vi välkomnar. Samtidigt finns det inslag i budgeten som vi inte ställt oss bakom. Vårt eget budgetförslag är att betrakta som en helhet, och på majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkar. Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 23. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområdet.

Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet. Jordbruket ger jobb, mat och biologisk mångfald. Fler människor i världen får tillgång till bra mat med hjälp av marknadskrafter, frihandel och hållbar produktion. Vi i

Liberalerna vill att hela landets utvecklingskraft ska tas till vara. Jordbruksföretag är viktiga för en levande landsbygd, för arbetstillfällena, för den biologiska mångfalden och för att vi ska ha bra mat på bordet. Som liberaler tror vi på marknaden i stället för på stöd och subventioner. Genom frihandel och hållbar produktion får fler i världen tillgång till bra mat. Forskning och utveckling driver på. Bioteknik kan bidra till bättre skördar och näringsinnehåll. För att förbättra förutsättningarna för de gröna näringarna och svenskt jordbruk vill vi sänka skatten på jobb och företagande. Den svenska livsmedelsproduktionen skulle med en mer företagsvänlig politik ha goda förutsättningar att utvecklas och det svenska jordbrukets fördelar skulle bättre tas till vara. Sverige har EU:s bästa djurskydd, låg användning av antibiotika, stor miljöhänsyn och ett smittskydd i världsklass. Livsmedelsförädlingen är en sektor med stor geografisk spridning, vilket gör att branschen kan bidra till att skapa arbetstillfällena i hela landet. Den matbaserade turismen är också en viktig sektor som kan ge ökade möjligheter till fler jobb och stärka Sveriges position som matnation.

Vårt förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel innebär följande.

I syfte att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen föreslår vi att den årliga schablonmässiga pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent. Detta påverkar följande anslag. Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen föreslås minska med 1 000 000 kronor. Anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt föreslås minska med 400 000 kronor. Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet föreslås minska med 300 000 kronor. Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk föreslås minska med 1 100 000 kronor. Anslaget 1:14 Livsmedelsverket föreslås minska med 400 000 kronor. Slutligen föreslås anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet minska med 3 400 000 kronor.

Vi föreslår även ett nytt anslag kallat Subvention till fossilfria bränslen och att 150 000 000 kronor anslås till detta. Medlen ska användas till en subvention till fossilfria bränslen i de gröna näringarna. Subventionen motsvaras av en utfasning av den nuvarande subventionen på diesel.

Vi vill framhålla att en omställning bör ske från fossila till fossilfria bränslen inom de areella näringarna, såväl som i samhället i stort. Detta gäller även jordbruket.

Sammantaget anvisar Liberalerna 143 400 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2022.

5. Statens budget inom utgiftsområde 23, punkt 1 (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 21 644 754 000 kronor 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Riksdagen biföll därmed Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetförslag.

Anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med budgetpropositionen som Miljöpartiet, som vid den tidpunkt då propositionen beslutades ingick i regeringen, presenterat tillsammans med Socialdemokraterna. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Miljöpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 23 Allmän miljö- och naturvård. Jag lägger i stället fram detta särskilda yttrande om Miljöpartiets politik såväl i stort som inom utgiftsområde 23.

Sverige har en fantastisk och unik natur som har stor betydelse för både biologisk mångfald och människors hälsa. Genom allemansrätten är vi dessutom garanterade en långtgående tillgång till vår natur. Därför är det verkligen beklagligt att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna gör en omfattande neddragning på anslaget för skydd av värdefull natur. Men det som är mest anmärkningsvärt är att det försämrar möjligheterna att stärka äganderätten.

Efter många månader av intensivt förhandlingsarbete med syfte att förbättra skogspolitiken och skapa bättre förutsättningar för dialog presenterade Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Centerpartiet en gemensam proposition, skogspropositionen (prop. 2021/22:58). Propositionen innehåller många olika delar som tillsammans utgör en helhet som Miljöpartiet står bakom, och som skulle kunna minska konflikten i skogsdebatten. Flera av delarna i propositionen är dock kopplade till satsningar i budgeten. Om inte budgetmedel finns, saknas förutsättningar att genomföra bärande delar av propositionen.

Tjänstemän från Miljödepartementet och Näringsdepartementet betonade vid en information i miljö- och jordbruksutskottet att genomförandet av skogspropositionen kommer att både försenas och försvåras. Skulle skogspropositionen antas av riksdagen kommer budgetmedel att behöva skjutas till i ett senare skede.

Detta är ett exempel på hur dåligt det blir när riksdagspartier, som saknar de beredningsresurser som finns på Regeringskansliet, gör servettkisser på budgetförslag. Det är oerhört dåligt. Den rödgröna regeringen lade fram en budget som täckte de kostnader som skogspropositionen skulle medföra. Vissa kostnader är inte bara en följd av propositionen, utan är resultatet av de domslut som tvingar staten att betala ut ersättning till markägare i fjällnära områden när skogsmark inte får avverkas. Enligt bl.a. tjänstemän på länsstyrelsen i Jämtland har intresset för att få ersättning visat sig större än väntat. Regeringen hade därför budgeterat mer än det som Skogsstyrelsen i ett tidigare läge hade äskat. Nu riskerar det att bli så att Skogsstyrelsen tvingas prioritera ned annat arbete. Exempel på de förslag i skogspropositionen som inte kan genomföras med den av riksdagen antagna ekonomiska ramen, som dikterades av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna, är stärkt äganderätt och ersättning till markägare, ökat engagemang för frivilligt formellt skydd, mer förmånliga skattevillkor, väntansavtal, biotopskydd,

nationalparkssatsningar, rådgivning för hållbar tillväxt, rådgivning kring betesskador, ersättning för naturvårdsavtal och skötsel av naturreservat.

Skogsprogrammet riskerar att läggas ned eftersom långsiktig finansiering nu saknas. Satsningen på naturnära jobb kan behöva läggas ned eftersom satsningen på extratjänster inom arbetsmarknadsområdet inte kvarstår.

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt; fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som framhålls i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Genom reformer ska takten i klimatomställningen öka, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska kortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Den rödgröna regeringen har tagit ett stort ansvar för att ställa om Sverige. Vi har investerat för att företagen ska våga satsa på ny teknik och nya lösningar, för att framtidens nya gröna jobb ska växa fram och för att göra det lättare för människor att utbilda sig till de jobb som behövs. Vi har satsat på att skydda och rena vatten, stärka friluftslivet och se till att vårt avfall tas till vara för att framställa biogas. Vi gör det lättare för var och en att göra miljövänliga val. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och ska senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

För att nå Sveriges klimatmål krävs stora offentliga och privata investeringar i klimatsmart teknik. Därför bör den gröna politikens framdrivna satsningar med det s.k. Industrilivet och Klimatklivet förstärkas för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning och för att möjliggöra klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. Utsläppen ska minska genom en omfattande elektrifiering av bl.a. transporter och industri. Därför bör den s.k. elektrifieringsstrategin förstärkas och det s.k. Energisteget återstartas.

Det är oerhört problematiskt att anslagen i Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas budget när det gäller länsstyrelsernas arbete för energifrågor skärs ned. Att vi får färre klimat- och energistrategier på länsstyrelserna, att resurserna tas bort för arbetet för snabbare tillståndsprocesser när det gäller elnäten vilket påverkar effektfrågan, att regionernas arbete för vindkraftsutbyggnad hämmas och att elektrifieringspiloterna drabbas. Det är oerhört allvarligt. Vidare anser vi att borttagande av investeringsstödet för energieffektivisering och en sänkning av skatten på bensin och diesel är helt fel att gå samtidigt som vi är inne i en brinnande klimatkris.

Som framhålls i budgetpropositionen behöver transportsystemet vara robust, långsiktigt och hållbart för att vi ska klara klimatomställningen och för att människor ska kunna leva och bo i hela landet. Politiken ska därför inriktas på att bygga Sveriges infrastruktur stark och hållbar för framtiden. Därför gör vi en ordentlig satsning på järnvägen.

Den rödgröna regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag när världsekonomin kraftigt försämrades

till följd av pandemin. Åtgärder som tillsammans med det svenska välfärdssystemet bidragit till att hålla uppe såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet. Som anförs i budgetpropositionen kan dock inget land rädda alla jobb när en kris slår till, hur starka offentliga finanser det än har.

Samtidigt finns en oro för att arbetslösheten ska bita sig fast, särskilt bland unga och utrikes födda. Som framhålls i budgetpropositionen är det därför viktigt att inte strama åt ekonomin för tidigt utan att skapa jobb genom att investera i det som bygger Sverige starkt och hållbart. Mot den bakgrunden och för att stärka hushållens ekonomi bör skattereduktionen för förvärvsinkomster förstärkas. Skillnaden i beskattning mellan sjuk- och aktivitetsersättning och arbetsinkomster bör tas bort, såväl av rättviseskäl som av fördelningspolitiska skäl.

För att fler ska komma i arbete är det också viktigt att jobbpolitiken fortsätter att skapa förutsättningar för fler vägar in på arbetsmarknaden. Därför bör ett nytt system för omställning införas, kunskapslyftet byggas ut och antalet extratjänster, introduktionsjobb, praktikplatser och matchningstjänster utökas. Målet ska vara att alla som kan, ska vara med och jobba Sverige ur krisen.

Pandemin har visat på styrkan och behovet av en generell och gemensamt finansierad välfärd, men den har också synliggjort allvarliga brister. Ökade resurser bör tillföras kommuner och regioner för att stötta arbetet med att minska väntetiderna, förbättra arbetsituationen för anställda inom hälso- och sjukvården och för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen, t.ex. genom utbildning. Som framhålls i budgetpropositionen ska sjukförsäkringen ge en ekonomisk trygghet och det stöd som krävs för att åter komma i arbete. Därför bör sjukförsäkringen stärkas, garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjas och bostadstillägget förstärkas, både för personer med sjuk- och aktivitetsersättning och för pensionärer. I likhet med det förslag som lämnas i budgetpropositionen bör det införas en familjevecka för att alla föräldrar som jobbar och sliter i Sverige ska få en lättare vardag.

Sverige ska ha en jämlik skola som ger varje elev möjlighet att nå sin fulla potential. För att mildra pandemins effekter och för att stötta fler gymnasieelever att slutföra sin utbildning ska skolväsendet ges ett tillfälligt stöd. Resurser ska också tillföras för att skapa förutsättningar för ett mer jämlikt skolval.

Den grova kriminaliteten hotar sammanhållningen och tryggheten i vårt land. Brotten ska bekämpas med full och oförminskad kraft med alla verktyg som står till buds. I likhet med vad som anförs i budgetpropositionen bör förstärkningen av Polismyndigheten fortsätta och hela rättsväsendet ska ges utökade resurser.

För att stoppa nyrekrytering ska kommunernas ansvar för att arbeta förebyggande tydliggöras och straffen skärpas för dem som felaktigt utnyttjar våra skattepengar och för dem som ägnar sig åt skattefuskar. Därutöver ska satsningar stärkas för att stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.

Det förslag på ekonomiska ramar som riksdagen ställt sig bakom handlar till övervägande del om att byta modell från regeringens föreslagna förvärsreduktion till ett nytt jobbskatteavdrag och en sänkning av skatten för pensionärer. I praktiken innebär denna skatteförändring att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna utformat sitt skatteförslag med det specifika syftet att personer med t.ex. sjuk- och aktivitetsersättning, sjukpenning eller arbetslöshetsersättning inte ska få ta del av en ekonomisk förstärkning. Vi ställer oss kritiska till beslutet att slita i budgeten för att personer som inte har möjlighet att arbeta, som är arbetslösa, personer med funktionsnedsättning och cancersjuka, ska betala upp till ca 1 800 kronor mer i skatt per år.

Inte heller kommer nedskärningar inom arbetsmarknadspolitiken att leda till färre arbetslösa. Tvärtom riskerar nedskärningarna att leda till att långtidsarbetslösheten biter sig fast i ett läge där den redan är hög på grund av krisen. Neddragningarna på arbetsmarknadsutbildningen riskerar också att leda till kompetensbrist.

Vi noterar att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna nu erkänner föräldrars behov av att kunna vara hemma med barn i skolåldern. Men de vill bara göra det till en reell möjlighet för dem som har råd att avstå lön under ledigheten – detta då familjeveckan avvisas för att det i stället ska införas en rätt till obetald föräldraledighet.

Det står för oss klart att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna går fram med förändringar av budgetpropositionen som i en avgörande tid styr Sverige i helt fel riktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om alternativa bedövningsmetoder inför slakt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:998 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska genomföras en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna för att säkerställa att de lever upp till svensk djurskyddslag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en åkermarksinventering bör införas och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett statligt stöd för medfinansiering av avbyttjänster för ökad social hållbarhet för animalieproducenter kan utformas och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett pilotprojekt med statligt stöd för medfinansiering av avbyttjänster för mjölkproducenter bör införas och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska växtförädlingsprogrammet inom public-private partnership bör förstärkas för att kunna utnyttja en eventuell öppning i regelverket för nya genomredigeringsmekaniker och tillkännager detta för regeringen.

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska binda sig för en fortsättning av projektet SLU Grogrund med en specificerad budget långt efter 2021 och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en funktion på SLU som löpande kan tillgängliggöra nya forskningsrön och tekniker för rådgivare inom lantbruket samt aktivt fånga upp behov i lantbruksnäringen och kanalisera dessa till forskarsamhället, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild miljöprövningsdelegation med särskild kompetens inom jordbruk bör upprättas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2456 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer forskningsresurser bör omfördelas till aktiv skogsskötsel och utveckling av nya träbaserade produkter och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer forskningsresurser inom areella näringar och miljö bör omfördelas till aktiv skogsskötsel och utveckling av nya träbaserade produkter och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer forskningsresurser inom areella näringar och miljö bör omfördelas till aktiv skogsskötsel och utveckling av nya träbaserade produkter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på alternativa bedövningsmetoder för grisar inför slakt och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsbedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2778 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort eller sänka slaktdjursavgifterna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3276 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att återuppta en landsomfattande utökad nyckelbiotopsinventering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skälig ersättning för tamdjursägare vid rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3432 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör sköta och förvalta redan skyddad natur för att bevara höga naturvärden samt att detta underhåll bör öka och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en regel- och förenklingskommission i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskade kostnader för köttkontroll hos Livsmedelsverket och tillkännager detta för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att genomföra en utbildningsinsats för besiktningsveterinärer i syfte att göra köttbesiktningen innan och efter slakt mer likvärdig i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningen för rovdjursdödade tamdjur och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3889 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3956 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4134 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4182 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt skötsel av formellt skyddade områden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad produktion i skogen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till åtgärder som relaterar till Skogsutredningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till insatser för skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till ersättning för viltskador m.m. och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till bekämpning av växtskadegörare och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om likvärdig köttbesiktning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till cesiumprover och trikintester för vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklingspaket för de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat anslag till landsbygdsutveckling 2023–2027 och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till nedsättning av slakteriavgifter och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag			Avvikelse från regeringen			
	M	SD	C	V	KD	L	
1:1 Skogsstyrelsen	622 925	40 000	±0	-770	25 000	-88 600	-1 000
1:2 Insatser för skogsbruket	1 066 073	-360 000	50 000	50 000	250 000	-620 000	±0
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	165 256	±0	±0	-305	±0	±0	-400
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	133 940	±0	±0	-207	15 000	±0	-300
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0	22 000	±0	±0	±0	±0
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	183 349	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	52 778	25 000	±0	±0	±0	10 000	±0
1:8 Statens jordbruksverk	615 698	±0	48 000	-833	±0	75 000	-1 100
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	5 000	±0	±0	±0	±0	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	6 982 048	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	167 000	±0	±0	±0	±0	-27 000	±0
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	36 200	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	174 200	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:14 Livsmedelsverket	344 398	5 000	±0	-328	±0	±0	-400
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	204 160	70 000	±0	±0	±0	10 000	±0
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 783 297	±0	±0	930 000	960 000	14 000	±0
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 088 310	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	42 330	±0	±0	±0	±0	±0	±0

1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	125 915	±0	10 000	±0	40 000	±0	±0
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	2 134 808	±0	50 000	-2 578	85 000	±0	-3 400
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	713 664	±0	50 000	±0	±0	±0	±0
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	73 237	70 000	±0	34 000	±0	±0	±0
1:27	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	15 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:28	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	101 500	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:29	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	120 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0

Förslag till anslag utöver regeringens förslag

99:1	Växtförädling	±0	±0	10 000	±0	±0	±0	±0
99:2	Åkermarksinventering	±0	±0	2 000	±0	±0	±0	±0
99:3	Sekretariat för synkronisering av forskning och behov	±0	±0	5 000	±0	±0	±0	±0
99:4	Miljöprövningsdelegation för tillståndsprövningar	±0	±0	10 000	±0	±0	±0	±0
99:5	Pilotprojekt för avbytartjänst inom jordbruket	±0	±0	20 000	±0	±0	±0	±0
99:6	Projekt grogrund	±0	±0	10 000	±0	±0	±0	±0
99:7	Uppföljning biologiska bekämpningsmedels spridning	±0	±0	5 000	±0	±0	±0	±0
99:8	Nationella livsmedelsstrategin	±0	±0	900 000	±0	±0	±0	±0
99:9	Kontrollfunktion livsmedelsbedrägerier	±0	±0	30 000	±0	±0	±0	±0
99:10	Investeringspott för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket	±0	±0	±0	±0	125 000	±0	±0
99:11	Biopremier inom jordbruket	±0	±0	±0	±0	25 000	±0	±0
99:12	Inrättande av Jakt- och viltvårdsmyndighet	±0	±0	±0	±0	±0	50 000	±0
99:13	Subvention till fossilfria bränslen	±0	±0	±0	±0	±0	±0	150 000
Summa för utgiftsområdet		22 044 754	-145 000	1 222 000	1 008 979	1 525 000	-576 600	143 400

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	100 000	2023–2025
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	110 000	2023–2024
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	12 500	2023
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	65 000	2023
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	47 000	2023–2025
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 005 400	2023–2025
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 629 000	2023–2029
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 600 000	2023–2028
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	75 700	2023–2025
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	205 000	2023–2025

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella
näringar, landsbygd och livsmedel

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller anslagen 1:1 och 1:2.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Skogsstyrelsen	-40 000	582 925
1:2 Insatser för skogsbruket	-360 000	706 073
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	±0	165 256
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	±0	133 940
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	±0	9 933
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	±0	183 349
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	±0	52 778
1:8 Statens jordbruksverk	±0	615 698
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	±0	15 000
1:10 Gårdsstöd m.m.	±0	6 982 048
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	±0	167 000
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	36 200
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	174 200
1:14 Livsmedelsverket	±0	344 398
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	±0	204 160
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	±0	46 913
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	3 783 297
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	4 088 310
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	±0	42 330
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	±0	24 116
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	±0	1 529
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	±0	125 915
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	±0	2 134 808
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	±0	713 664
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	±0	1 177
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	±0	73 237
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	±0	15 000

1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	±0	101 500
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	±0	120 000
Summa för utgiftsområdet	-400 000	21 644 754

BILAGA 5

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 6 maj 2021 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder.

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka justeringar som kan behövas i budgeten eller lagstiftningen.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp (gruppen). Underlagen till gruppens uppföljning har på gruppens uppdrag tagits fram av utvärderaren Joakim Skotheim vid utvärderings- och forskningssekretariatet i samarbete med gruppens sekreterare, utskottshandläggaren Eva Forsman vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Även sekretariatschef Thomas Larue har deltagit i arbetet. Gruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till utskottet.

Stockholm den 15 november 2021

Betty Malmberg (M), ordförande

Maria Gardfjell (MP), vice ordförande

Malin Larsson (S)

Ulrika Heie (C)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Staffan Eklöf (SD)

Elin Segerlind (V)

Jakob Olofsgård (L)

Sammanfattning

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Gruppen anser bl.a. följande:

Allmänt om resultatredovisningen

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljningsgrupp (nedan gruppen) välkomnar att regeringen aviserar att man kommer att fortsätta den årligen återkommande dialogen med utskottet om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Gruppen betonar att denna dialog är viktig för att resultatredovisningen ska fortsätta att utvecklas.

Gruppen vidhåller att det finns utrymme för att utveckla och förbättra resultatredovisningen ytterligare. Kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat kan förbättras och resultatredovisningen bör enligt gruppen så långt det går koncentreras till att redovisa *resultaten* av och *effektiviteten* i insatserna, dvs. inte en redovisning av insatserna i sig. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen bör i högre utsträckning koppla till de indikatorer som har valts för att följa resultatutvecklingen för det strategiska målet.

I förra årets budgetbetänkande lämnades ett antal synpunkter och önskemål som utskottet önskade få besvarade i årets budgetproposition. Gruppen konstaterar att ett antal av dessa synpunkter och önskemål inte kommenteras av regeringen i årets budgetproposition, vilket utvecklas nedan. Gruppen vill understryka vikten av att regeringen besvarar dessa. I den mån frågorna är av mer långsiktig natur och det är svårt att på kort sikt genomföra önskade förändringar bör det framgå hur regeringen avser att arbeta vidare med frågan.

Gruppen betonar vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn.

Enligt gruppen är en brist, vilket poängterades också förra året, att alltför få indikatorer refereras till i regeringens bedömning av måluppfyllelsen; inte minst gäller det de tre centrala indikatorerna för livsmedelskedjan. När det gäller regler och villkor finns t.ex. ingen eller en svag koppling till resultatindikatorerna för jordbrukets utveckling, genomförandet av landsbygdsprogrammet, fiskeripolitik och vattenbruk samt genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet.

Gruppen beklagar att regeringen liksom i förra årets budgetproposition, presenterar inte statistik för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning. Det är problematiskt att information om denna indikator återigen saknas eftersom det innebär att det blir mycket svårt att göra en bedömning av i vilken utsträckning målet för det strategiska området Kunskap och innovation nås eller inte. Förra året påpekade utskottet att det för detta strategiska område förutom nämnda indikator endast finns indikatorer som rör Sveriges lantbruksuniversitets (SLU) verksamhet. Det innebär enligt gruppen att det blir ännu viktigare att redogöra för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning för att kunna följa måluppfyllelsen för det strategiska området.

Jämfört med förra året har det gjorts få förändringar när det gäller utgiftsområdets centrala indikatorer och andra bedömningsgrunder. Gruppen vill understryka att det är bra eftersom det skapar en kontinuitet som förbättrar möjligheten att följa resultatutvecklingen över tid. I årets budgetproposition har det tillkommit tre resultatindikatorer – en indikator för att följa jordbrukets utveckling: Jordbruksmark i Sverige, samt två indikatorer för att följa genomförandet av landsbygdsprogrammet: Antal deltagare på utbildningar och Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd. Det är enligt gruppen positivt att regeringen på ett tydligt sätt motiverar varför indikatorerna har tillkommit.

Regeringen skriver vidare att de utvalda indikatorerna inte täcker alla verksamheter inom utgiftsområdet, men att de trots det bedöms ge tillräcklig information för att möjliggöra generella bedömningar av resultatet. Gruppen anser att det är olyckligt att viktiga resultatområden saknas bland indikatorer och bedömningsgrunder. Gruppen vidhåller att det därför är viktigt att regeringen tydligt anger skälen till att indikatorer saknas för ett resultatområde. Indikatorer och bedömningsgrunder saknas för ett flertal resultatområden inom det strategiska området Regler och villkor; inte minst gäller det arbetet för att förenkla för företagen i livsmedelskedjan. Det är enligt gruppen önskvärt att regeringen identifierar indikatorer eller bedömningsgrunder i nästa års budgetproposition som täcker in detta resultatområde, inte minst beroende på att regelförenklingar och administrativa lättnader är en central del av det strategiska målet. Av samma skäl borde regeringen också överväga att ta fram indikatorer eller bedömningsgrunder som rör den gemensamma jordbrukspolitiken.

Gruppen vill även informera regeringen om miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av lantbrukets sårbarhet (2020/21:RFR7). Den visar bl.a. på faktorer som är betydelsefulla för att minska sårbarheten och bl.a. ökad lönsamhet och konkurrenskraft samt säkrad tillgång till insatsmedel lyfts fram.

Gruppen noterar också att regeringen inte specificerar kompletterande indikatorer för ett antal resultatområden inom det strategiska området Konsument och marknad. Enligt det strategiska målet ska konsumenterna kunna göra medvetna och hållbara val. Gruppen vill därför understryka vikten

av att regeringen inleder ett arbete med att utveckla indikatorer som täcker detta område. Det faktum att det enligt gruppens mening inte finns utpekade indikatorer innebär att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning vidtagna åtgärder har bidragit till att nå det strategiska målet

I årets, liksom förra årets, budgetproposition anför regeringen att det mellan enskilda år inte går att dra några mer långtgående slutsatser om utvecklingen av jordbrukets miljömässiga hållbarhet, eftersom miljöpåverkan från jordbruket beror på många faktorer. Gruppen delar denna uppfattning men menar också att det är ett problem om de identifierade indikatorerna inte kan användas för att återkommande följa resultatutvecklingen. Enligt gruppen kunde regeringen överväga att koppla indikatorernas långsiktiga förändring till utvecklingen över tid och till måluppfyllelsen.

Gruppen konstaterar att det saknas information om regeringens arbete med att ta fram mer långsiktiga indikatorer när det gäller jakt- och viltförvaltning i årets budgetproposition. Vidare konstaterar gruppen att regeringen i årets budgetproposition inte heller kommenterar arbetet med att utveckla indikatorer för hållbar jordbruksproduktion.

Det vore enligt gruppen önskvärt om regeringen i högre utsträckning redovisade statistik som täcker tioåriga tidsserier för de olika indikatorerna. Sådana tidsserier gör det enklare att utläsa långsiktiga trender och underlättar slutsatser om huruvida vidtagna åtgärder bidrar till att nå de strategiska målen och riksdagens övergripande mål för utgiftsområdet. I den mån det är möjligt och lämpligt bör regeringen eftersträva att redovisa tidsserier för samma tioårsintervall för de olika indikatorerna.

Gruppen välkomnar att regeringen har tydliggjort dels Tillväxtverkets förenklaringsarbete när det gäller företagen i jordbruks- och livsmedelssektorn, dels uppgifter om det svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Enligt gruppen är livsmedelsstrategin central för att nå dels de strategiska målen, dels det övergripande målet för utgiftsområdet. Gruppen noterar att anslaget som ligger under livsmedelsstrategin (1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor) ligger på 204 miljoner kronor de kommande två åren för att därefter minska till 166 miljoner kronor 2024. Gruppen saknar en långsiktig analys av vilka negativa effekter den aviserade sänkningen av anslaget kan tänkas medföra.

Det vore enligt gruppen önskvärt om regeringen i nästa års budgetproposition på ett samlat sätt redogjorde för hur anslaget har använts inom de tre strategiska områdena och för åtgärdernas resultat. Den nuvarande redovisningen av livsmedelsstrategin är enligt gruppen alltför knapphändig. Regeringen hänvisar dock till handlingsplan 1, 2 och 3 och exempel på åtgärder som ingår i de olika delarna. En tydligare redovisning av livsmedelsstrategin och hur anslaget har använts är viktigt då regeringen gör bedömningen att de initiativ som har tagits inom livsmedelsstrategin främjar

utvecklingen mot en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet.

Regler och villkor

Gruppen noterar, liksom förra året, att en hög andel av åtgärdsbudgeten som har avsatts inom landsbygdsprogrammet har använts när det gäller livsmedelskedjan, djurvård och miljöersättningar. Samma slutsats gäller den nyttillkomna indikatorn Andel av jordbruksföretag som har fått startstöd. Gruppen konstaterar likaledes att utfallet för fokusområdet Klimat och investeringar i produktion av förnybar energi har förbättrats, även om det finns relativt svaga marknadsutsikter och en otillräcklig prisbild på den producerade energin har påverkat efterfrågan på sådana investeringsmedel negativt.

Gruppen vill återigen understryka betydelsen av att Sverige fortsätter att ha ett gott djurhälsoläge. I samband med förra årets möte om resultatredovisningen erbjöd statssekreteraren vid Näringsdepartementet att departementet skulle presentera det svenska djurhälsoarbetet, inklusive om antimikrobiell resistens, muntligt för utskottet. Detta initiativ välkomnades av gruppen. En redogörelse gjordes i utskottet den 23 september 2021. Gruppen ser positivt på det nya sättet att hantera utestående frågor om resultatredovisningen.

Gruppen välkomnar att länsstyrelserna även detta år nådde målet att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller ska vara minst lika stort som antalet anmälningskontroller, men samtidigt kvarstår stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser. Det vore enligt gruppen angeläget att regeringen arbetar vidare och vidtar åtgärder för att skapa förutsättningar för en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

Gruppen delar regeringens bedömning att livsmedelskontrollen fortsätter att utvecklas i en positiv riktning, detta grundat på uppgifter om bl.a. andelen anläggningar i den högsta riskklassen som har kontrollerats.

Gruppen menar att regeringen delvis ger motstridiga besked när det gäller konkurrenskraften för det svenska vattenbruket. Regeringen skriver att det genomförda projektet för att förenkla för vattenbruksverksamheter bedöms bidra till att möjliggöra ökad vattenbruksproduktion och stärka konkurrenskraften. Samtidigt visar redovisningen att produktionen av matfisk och försäljningsvärdet av densamma minskade kraftigt under 2019. Regeringen föreslår att anslaget 1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 ökas med 79 miljoner kronor de tre nästkommande åren. Ökningen av anslaget ska gå till främjande av vattenbruk. Av den anledningen bör regeringen återkomma i nästa års budgetproposition med en tydligare redovisning av hur vidtagna åtgärder påverkar produktionen av både matfisk och sättfisk och det svenska vattenbrukets konkurrenskraft.

Vidare konstaterar gruppen att regeringen inte kan redogöra för effekterna av resursförstärkningen till länsstyrelserna när det gäller kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen på grund av att det saknas

tillräckliga underlag för att ge en heltäckande bild av resultatet av förstärkningen av primärproduktionskontrollen för 2020. Gruppen ser därför fram emot en sådan redogörelse i nästa års budgetproposition.

Konsument och marknad

Jordbruksverket tillfördes 25 miljoner kronor för 2021 till fortsatt arbete med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. Samma belopp föreslås för 2022 och 2023. Gruppen konstaterar samtidigt att andelen ekologiskt odlad jordbruksmark och den ekologiska livsmedelsförsäljningen minskade något under 2020, medan andelen inköp i offentlig sektor som bestod av ekologiska livsmedel i stället ökade marginellt samma år. Det vore värdefullt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition när det gäller vilka effekter deras arbete har haft och förväntas få för den ekologiska produktionen och för konsumtionen av livsmedel.

Kunskap och innovation

Utskottet uttryckte förra året att det vore värdefullt om regeringen lämnade en fördjupad redovisning av hur det ökade anslaget till 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande har använts i årets budgetproposition. Detta har regeringen inte gjort i tillräcklig utsträckning och därför vore det enligt gruppen alljämt värdefullt om regeringen återkommer i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet föreslås öka med drygt 24 miljoner kronor fr.o.m. 2022 till följd av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i den senaste forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2020/21:60). Gruppen anser att det vore värdefullt med en tydligare koppling till och beskrivning av det ökade anslagets åtgärder samt vilka effekter dessa förväntas uppnå.

Gruppen anser i likhet med föregående år att det vore värdefullt om antalet aktiva forskarstudenter nämndes i informationen om SLU:s forskningsverksamhet i nästa års budgetproposition.

Gruppen välkomnar att både antalet behöriga sökande och antalet helårsstudenter vid SLU fortsätter att öka. Regeringen anser i årets budgetproposition att det behövs samlade insatser för kompetensförsörjning för aktörer på landsbygden, samt att de areella näringarna har behov av att rekrytera kompetens inom en rad centrala områden. Gruppen menar därför att det vore av vikt om regeringen kunde sätta utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till den nationella kompetensförsörjningen. Tidigare hade regeringen ett mål för antalet helårsstudenter. Gruppen anser att ett nytt mål för antalet helårsstudenter skulle vara värdefullt för att lättare bedöma utvecklingen. En sådan redovisning skulle enligt gruppen också göras uppdelat på SLU:s fyra olika fakulteter, dvs. Fakulteten för

landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap, Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap, Fakulteten för skogsvetenskap och Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap.

Slutligen noterar gruppen att utbildningen av veterinärer och djurskötare förstärks under de kommande åren. Enligt gruppen vore det värdefullt om regeringen återkommer i frågan och redovisar hur arbetet fortskrider.

Avvikande mening

Ledamöterna från M, SD, KD och L har lämnat en avvikande mening, se bilaga.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

Enligt 4 kap. 8 § regeringsformen ska varje utskott följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. Av förarbetena¹ framgår att denna uppföljning och utvärdering ingår i riksdagens granskning av rikets styrelse och förvaltning. Detta genomförs bl.a. genom utskottens löpande uppföljningar av regeringens resultatredovisning som enligt budgetlagen (2011:203) ska lämnas i budgetpropositionen.

Riksdagen har tidigare – senast i juni 2006 – antagit riktlinjer² för riksdagens arbete med hur bl.a. regeringens resultatredovisning till riksdagen ska behandlas. Av riktlinjerna framgår att riksdagen är en central länk i den statliga styrkedjan, när det gäller såväl ekonomisk styrning som regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. om i vilken utsträckning resurser har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har beslutat om har fått avsedda effekter. Utskottens uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Uppföljning och utvärdering bör enligt förarbetsuttalandena³ användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar som kan behövas i bl.a. budgeten. Utskottens löpande uppföljning av resultatinformationen i budgetpropositionen bör ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med granskning av resultatredovisningen

Miljö- och jordbruksutskottet har sedan 2007 årligen följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, vilka utskottet har behandlat i budgetbetänkandena. Uppföljningsarbetet inom utgiftsområde 23 inleddes 2005 med att följa upp och analysera regeringens redovisning av livsmedelspolitikens resultat i budgetpropositionen. Utskottet har därefter årligen gjort uppföljningar som har omfattat både resultatredovisningarnas innehåll och struktur och utformning. Utskottet har utifrån uppföljningarna gjort ett antal ställningstaganden, bl.a. om behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och vikten av att utskottets ställningstaganden när det gäller ekonomisk styrning uppmärksammas i det

¹ Prop. 2009/10:80 s. 117 och bet. 2009/10:KU19 s. 31.

² Framst. 2005/06:RS3 och bet. 2005/06:KU21 samt förs. 2000/01:RS1 och bet. 2000/01:KU23.

³ Uttalandet i denna del kom från Riksdagskommittén (jfr framst. 2005/06:RS3 s. 132) och mötte inga invändningar under riksdagsbehandlingen (se bet. 2005/06:KU21 s. 67).

fortsatta utvecklingsarbetet. Riksdagen har godkänt det som utskottet har anfört i dessa frågor.

Under senare år har utskottet gjort följande särskilda uppföljningar med koppling till utgiftsområde 23:

- Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket (2016/17:RFR7, bet. 2016/17:MJU14).
- Lantbrukets sårbarhet – En uppföljning (2020/21:RFR7, bet. 2020/21:MJU18.)

1.3 Syfte och frågeställningar

Den 6 maj 2021 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att dels följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder, dels ge uppföljningsgruppen (nedan gruppen) mandat att bestämma inriktning på uppföljningen av utgiftsområdena.⁴

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka justeringar som kan behövas i budgeten eller lagstiftningen. Uppföljningen kan även användas som ett underlag i dialogen med regeringen om hur den ekonomiska styrningen utvecklas när det gäller verksamhet och insatser som finansieras med statliga medel inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Årets analys omfattar området En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Den nya resultatstrukturen innebär att analysen liksom tidigare år förutom jordbruks-, fiskeri- och livsmedelsområdena också omfattar djurhälsa, utbildning och forskning. Detta innebär att de insatser som görs när det gäller skogen, landsbygdsprogrammet och samepolitiken inte ingår i denna analys. Uppföljningen har inriktats på att analysera resultatredovisningens struktur, identifiera nya synpunkter där det finns oklarheter och följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år.

En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar när regeringens budgetförslag bereds och för att kunna genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen.

2 Mål- och resultatstyrningens utveckling

2.1 Budgetlagens krav på resultatredovisning m.m.

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till

⁴ Se § 10 i miljö- och jordbruksutskottets protokoll 2020/21:45.

de mål som riksdagen har antagit. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Redan i 2 § dåvarande lagen (1996:1959) om statsbudgeten fanns krav på att regeringen till riksdagen skulle redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts inom olika verksamhetsområden.

2.2 Skälen bakom mål- och resultatstyrningen

Att i budgetlagen särskilt beröra frågor om resultatstyrning var enligt förarbetena⁵ till 1996 års budgetlag lämpligt då styrningen av den statliga verksamheten hade fått en så stark anknytning till budgetprocessen. Att ange ett mål (eller ett förväntat resultat) och jämföra detta med det resultat som faktiskt uppnåtts ansågs alltså helt grundläggande i en styprocess som syftar till en allt effektivare och mer ändamålsenlig verksamhet. Flera skäl angavs för en reglering av resultatstyrningen i budgetlagen. Ett skäl var att klargöra att om regeringen begär statliga medel för ett ändamål måste den också kunna ange vad den vill uppnå samt vidta åtgärder så att resultatet av verksamheten kan följas upp och jämföras med vad som var avsett. Ett annat skäl var att underlätta för riksdagen att i ökad utsträckning ägna sig åt uppföljning och utvärdering av resultat. Av nämnda förarbeten framgår att budgetpropositionen var det naturliga dokumentet för den löpande mål- och resultatredovisningen på områden där ekonomiska styrmedel, särskilt anslag, används i stor utsträckning. Även före 1990-talets mitt innebar mål- och resultatstyrningen⁶ att riksdagen och regeringen skulle bestämma mål och inriktning för den statliga verksamheten och ställa bestämda resultatkrav och likaledes krav på förbättrad uppföljning.

2.3 Tidigare utveckling av resultatredovisningen

Formerna för resultatredovisningen har varit och är alltså (se avsnitt 2.4 nedan) föremål för ett utvecklingsarbete för att ge främst riksdagen men även regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

I budgetpropositionen för 2018 redovisades den dåvarande regeringens arbete med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten. Arbetet hade bedrivits med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra sin politik och nå beslutade mål för olika områden samt regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet av och måluppfyllelsen i verksamheten. Vidare angavs i

⁵ Prop. 1995/96:220 s. 21 f.

⁶ Jfr bl.a. prop. 1987/88:150 bil. 1 s. 68–74 och prop. 1990/91:100 bil. 1 s. 53 f.

propositionen⁷ att regeringen hade vidtagit flera åtgärder för att utveckla resultatredovisningen av statens insatser, bl.a. i fråga om regeringens redovisning till riksdagen. I budgetpropositionen hänvisades även till finansutskottets uttalanden⁸ om att det är rimligt att utvecklingsarbetet inriktas mot att koncentrera resultatredovisningen till att beskriva och bedöma resultat av statliga insatser i förhållande till riksdagens mål. Finansutskottet har också betonat vikten av att skapa en tydlig uppföljning och analys av måluppfyllelse som grund för prioriteringar och budgetförslag.

I budgetpropositionen för 2020 framförde regeringen att ett riktat utvecklingsarbete har bedrivits inom Regeringskansliet (RK) under 2019. De berörda utgiftsområdena var denna gång 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 6 Försvar och samhällets krisberedskap samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Syftet var bl.a. att förbättra översikten och presentationen inom områdena.⁹

Utvecklingsarbetet inom RK fortsatte inför budgetpropositionen för 2021 och mynnade ut i förtydligade riktlinjer med innebörden att resultatredovisningens texter bör visa de mest centrala resultaten inom respektive område och disponeras efter centrala resultatindikatorer och bedömningsgrunder. Riktlinjerna innebar bl.a. att tabeller och diagram om möjligt bör ha minst tioåriga tidsserier, att en samlad bedömning av måluppfyllelsen bör redovisas och att uppföljning och analys ur ett jämställdhetsperspektiv bör möjliggöras.¹⁰

2.4 Utveckling av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2022

Av budgetpropositionen för 2022 framgår¹¹ att utrymmet inom RK för utveckling av den ekonomiska styrningen har varit begränsat under pandemin. Vidare pekas på att Ekonomistyrningsverket (ESV) har lämnat flera rapporter om den ekonomiska styrningen i staten (jfr bl.a. ESV 2021:18 och 19). Vad gäller den fortsatta utvecklingen av resultatredovisningen till riksdagen anges att detta arbete har fortsatt i RK för att resultatredovisningarna ska utformas i enlighet med de riktlinjer som togs fram inför budgetpropositionen för 2021. Från och med årets budgetproposition har avsnitten som heter Analyser och slutsatser bytt namn till Regeringens bedömning av måluppfyllelse. Syftet med ändringen är att rubriken tydligare ska återspegla det avsedda innehållet i avsnittet.

⁷ Prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget för 2018, finansplan och skattefrågor s. 772 f.

⁸ Se bet. 2015/16:FiU1 s. 165.

⁹ Se prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor s. 180. I sammanhanget kan nämnas att det också bedrevs ett fördjupat utvecklingsarbete inför budgetpropositionen för 2018. De områden som ingick i det arbetet var internationell samverkan (utg.omr. 5), funktionshinderspolitik (del av utg.omr. 9), migration (utg.omr. 8) samt allmän miljö- och naturvård (utg.omr. 20).

¹⁰ Prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget för 2021, finansplan och skattefrågor s. 181 f.

¹¹ Prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget för 2021, finansplan och skattefrågor s. 168 f.

Utöver detta redogörs i propositionen även för utfallet av arbetet med att digitalisera de finansiella underlagen i budgetprocessen samt ESV:s rapport om den interna styrningen och kontrollen samt internrevisionen i staten.

3 Resultatredovisningens utformning

Nedan redogörs för de mål, anslag och resultatindikatorer som gäller för utgiftsområdet.

3.1 Mål och anslag

Målet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden. Det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

De tre strategiska områdena är följande:

- Regler och villkor.
- Konsument och marknad.
- Kunskap och innovation.

Målet för det strategiska området Regler och villkor är att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Målet för det strategiska området Konsument och marknad är att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Målet för det strategiska området Kunskap och innovation är att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Inom utgiftsområde 23 finns 29 anslag. I tabellen nedan redovisas utgiftsutvecklingen för de anslag som har ingått i denna uppföljning, dvs. anslagen som rör det övergripande målet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja.

Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)

Anslag	Utfall 2020	Budget 2021¹²	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Jordbruk						
1:8 Statens jordbruksverk	604	614	618	616	614	577
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	7	12	12	15	15	15
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 189	7 159	6 834	6 982	6 903	6 919
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	143	150	137	167	147	147
Fiske						
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	21	31	24	36	13	–
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	151	167	163	174	145	–
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	–	30	30	102	102	102
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	–	120	119	120	120	120
Livsmedel						
1:14 Livsmedelsverket	254	270	277	344	322	333

¹² Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen för 2022.

Anslag	Utfall 2020	Budget 2021¹²	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
1:15						
Konkurrenskraftig livsmedelssektor	256	194	191	204	204	166
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	47	43	44	47	47	47
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	104	107	103	73	73	73
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	–	29	29	15	21	150
Forskning och utbildning						
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	1 985	2 170	2 144	2 135	2 164	2 186
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	581	696	680	714	739	739
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1	1	1	1	1	1

Källa: Prop. 2021/22:1 utg.omr. 23.

Ann: Regeringen hänvisar till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård när det gäller uppföljningen av relevanta miljömål.

3.2 Indikatorer – En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

För att mäta resultaten i förhållande till målet använder regeringen de resultatindikatorer som anges nedan. I sammanställningen anges endast de indikatorer som har använts för att följa resultatutvecklingen för dels det övergripande målet för livsmedelskedjan, dels målen för de tre strategiska områdena. Regeringen redovisar också annan statistik och information, t.ex. regeringsuppdrag och myndigheters arbete, i anslutning till de olika områdena för att beskriva utvecklingen i sektorn.

Indikatorer finns dels på en generell nivå för det övergripande målet, dels för de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation.

3.2.1 Indikatorer för att följa utvecklingen för livsmedelssektorn

Följande centrala indikatorer används för att följa målet för utgiftsområdet och målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja:

- Nettomarginal i livsmedelssektorn
- Förädlingsvärde i livsmedelssektorn
- Antal sysselsatta i livsmedelssektorn.

Enligt regeringen täcker de utvalda indikatorerna inte alla verksamheter inom utgiftsområdet, men de bedöms ge tillräcklig information för att möjliggöra generella bedömningar av resultatet.

Regeringen konstaterar att åtgärderna inom livsmedelsstrategin är av långsiktig karaktär och kommer att följas upp med hjälp av den senast tillgängliga statistiken. Av den anledningen blir det en viss eftersläpning i redovisningen.

3.2.2 Indikatorer – Regler och villkor

Indikatorerna för det strategiska området Regler och villkor redovisas under olika underrubriker enligt nedan.

Jordbrukets utveckling

Jämfört med föregående års budgetproposition har indikatorn Jordbruksmark i Sverige tillkommit. Indikatorn bedöms vara en förutsättning för ökad livsmedelsproduktion, att företagen har tillgång till produktiva markresurser och att jordbruksmarkens bördighet behålls och utvecklas.

- Produktion av vissa jordbruksprodukter
- Svenska marknadsandelar
- Jordbruksmark i Sverige.

Genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2020

Följande indikatorer redovisas i årets resultatredovisning:

- Antal deltagare på utbildningar
- Procentandel av jordbruksföretag som fått investeringsstöd (jordbrukets konkurrenskraft)
- Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd
- Procentandel av djurenheter som berörs av djurvälståndersättningar
- Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande som stödjer biologisk mångfald eller landskap

- Investeringar i förnybar energi.

Jämfört med föregående års budgetproposition har indikatorerna Antal deltagare på utbildningar och Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd lagts till. Regeringen motiverar de nya indikatorerna med att det är exempel på åtgärder som bidrar till företagets modernisering och att företagsstrukturen utvecklas vilket bidrar till att konkurrensförutsättningarna förbättras.

Jordbruksverket följer upp samtliga av landsbygdsprogrammets indikatorer. En fördjupad redovisning återfinns i programmets årsrapport och i Jordbruksverkets årsredovisning.

Miljömässig hållbarhet i jordbruket

- Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn
- Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel
- Utsläpp av växthusgaser från jordbruket.

Myndigheternas kontroll av djurskyddet

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur många normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) som har genomförts i förhållande till antalet anmälningskontroller.

Myndigheternas kontroll av livsmedels- och dricksvattenanläggningar

- Andelen livsmedels- och dricksvattenanläggningar i högsta riskklass som har kontrollerats.

Fortsatt gott djurhälsoläge och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen

- Försäljning av antibiotika till djur och antibiotikaresistens i djurhållningen.
- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Fiskeripolitik och vattenbruk

- Biologisk status för fiskbestånd
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde
- Svenska vattenbrukets produktion (produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta).

Genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020

- Förändring av önskade fångster
- Förändrad vattenbruksproduktion
- Antal projekt inom datainsamling och kontroll
- Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling
- Antal projekt inom saluföring och beredning
- Förändrad areal skyddade områden
- Utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk (förordning (EU) nr 1303/2013).

Jakt- och viltförvaltning

- Viltstammarnas utveckling
- Omfattning av viltskador
- Antal viltolyckor i trafiken (uppdelat på viltslag).

Resultatutvecklingen redovisas för ett flertal andra områden, dock utan att kompletterande indikatorer används. Följande områden redovisas: arbetet för att förenkla för företagen i livsmedelskedjan, den gemensamma jordbrukspolitiken, insatser för att förstärka kontrollen av foder och livsmedel i primärproduktionen, insatser för en ökad likvärdighet i livsmedelskontrollen, konsumtionen av vildsvinskött, kostnader i slakterikontrollen, skydd av dricksvatten, livsmedels- och dricksvattenförsörjning inom det civila försvaret och sektorsövergripande samarbete inom djurhälsa och folkhälsa samt modernisering och effektivisering.

3.2.3 Indikatorer – Konsument och marknad

- Exportandel i svensk livsmedelsindustri.
- Antal utbrott av vissa zoonoser hos livsmedelsproducerad djur och vissa livsmedelsburna zoonoser hos människor.

Regeringen redogör för andra resultatområden, dock utan att specificera kompletterande indikatorer. Följande områden redovisas: möjligheten till medvetna och hållbara val, medel för att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen och internationellt arbete.

3.2.4 Indikatorer – Kunskap och innovation

Följande indikator används för att bedöma hur utvecklingen av kunskap och innovation bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området kunskap och innovation: Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning.

Sveriges lantbruksuniversitet

- Antal helårsstudenter
- Antal sökande och antagna
- Prestationsgrad och examinationsfrekvens (antal examinerade individer)
- Andel disputerade lärare
- Vetenskaplig publicering
- Externa medel.

4 Redovisade resultat – En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Nedan görs en sammanfattning av regeringens resultatredovisning och resultaten för En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena.

4.1 Resultatuppföljning på en övergripande nivå

Regeringen redovisar statistik hämtad från Jordbruksverkets årliga utvärdering och uppföljning av livsmedelsstrategin och senast tillgängliga officiella statistik. Statistiken för de tre indikatorerna redovisas i diagram- och tabellform uppdelat efter de olika leden i livsmedelskedjan (livsmedelskedjan, primärproduktion, livsmedelsindustri, livsmedelshandeln och restaurang) för perioden 2011–2019 (två indikatorer) respektive 2011–2018 (en indikator).

Nettomarginal i livsmedelssektorn

Lönsamheten i hela livsmedelskedjan försämrades under perioden 2011–2019. Under perioden minskade lönsamheten med en producentenhet. Bidraget till måluppfyllelsen från de olika leden i livsmedelskedjan varierar över tid. Livsmedelshandeln uppvisar en någorlunda jämn lönsamhet medan den varierar mer för primärproduktionen och livsmedelsindustrin. Det beror enligt regeringen dels på sektorernas produktivitetsutveckling, dels på opåverkbara faktorer som t.ex. världsmarknadspriser och väderförhållanden.

Förädlingsvärde i livsmedelssektorn

Förädlingsvärdet i livsmedelskedjan ökade med 32 procent till drygt 210 miljarder kronor mellan 2011 och 2018. Regeringen konstaterar att ökningen var 1 procent mer än i det totala näringslivet. Förädlingsvärdet ökade i samtliga delar av livsmedelskedjan och restaurangledet stod för den kraftigaste procentuella ökningen.

Sysselsatta i livsmedelskedjans sektorer

En ny mätmetod när det gäller 2019 års siffror innebär att jämförelser med tidigare år måste göras med försiktighet. Regeringen skriver att antalet anställda har ökat den senaste tioårsperioden. Samtidigt skiljer sig utvecklingen åt mellan de olika sektorerna. Till exempel minskade antalet anställda i primärproduktionen och livsmedelsindustrin under perioden 2011–2019. Samtidigt har en ökad automatisering och strukturrationalisering lett till en ökad produktivitet i dessa sektorer. Under samma period ökade antalet anställda inom handel med livsmedel och restauranger. Det är enligt regeringen för tidigt att bedöma eventuella långsiktiga effekter av pandemin när det gäller antalet sysselsatta i livsmedelskedjan. Fler män än kvinnor är sysselsatta i livsmedelskedjan.

4.1.1 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen betonar att livsmedelsstrategin är långsiktig och att arbetet med att uppnå det övergripande målet fortsätter genom åtgärderna i strategins handlingsplaner. De vidtagna åtgärderna bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet. Händelser i omvärlden och den nu pågående pandemin påverkar alla delar av livsmedelskedjan. Det finns en risk att det på längre sikt kommer att påverka prisnivån på jordbruksprodukter.

4.2 Regler och villkor

4.2.1 Förenkla för företagen i livsmedelskedjan

Inga specificerade indikatorer är utpekade för denna underrubrik. Regeringen lyfter fram förenklingspaketet som ingick i del 3 av livsmedelsstrategins handlingsplan. Förenklingspaketet innehöll två större uppdrag, dels ett uppdrag till Livsmedelsverket att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen i landet och att förenkla och underlätta för företagen så att kontrollerna effektiviseras, dels ett uppdrag till Tillväxtverket att i samråd med andra myndigheter ta fram tjänster för att effektivisera och förenkla för företag i livsmedelskedjan att anmäla eller ansöka om tillstånd för miljöpåverkande verksamhet. Därutöver har Tillväxtverket fått i uppdrag att under 2020–2025 genomföra analyser av den samlade regelgivningen för livsmedelskedjan. Det kommer att ske en delrapportering årsvis och en slutrapportering under 2026. Enligt den första delrapporten kan reglernas utformning och tillämpning ge en förenklingseffekt för företagen, t.ex. genom digitala tjänster och samlad information.

4.2.2 Jordbrukets utveckling

Produktion av vissa jordbruksprodukter

Kvantiteten invägd mjölk minskade med 7 procent, medan kvantiteten griskött minskade med 9 procent under perioden 2008–2020. Samtidigt kan konstateras att invägd mjölk ökade med knappt 3 procent mellan 2019 och 2020. Under perioden 2008–2020 ökade produktionen av spannmål (plus 16 procent), oljeväxter (plus 31 procent), matfågel (plus 49 procent), nötkött (plus 9 procent) och ägg (plus 46 procent), medan produktionen av potatis och sockerbetor i princip inte förändrades.

Under 2021 har 413 miljoner koronor betalats ut i nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige, varav merparten har gått till mjölksektorn.

Svenska marknadsandelar

Marknadsandelarna redovisas för tio olika sektorer (morötter, äpplen, nötkött, griskött, matfågel, ägg, konsumtionsmjölk, ost, matpotatis och spannmål) för perioden 2008–2020. Det saknas uppgifter om den svenska marknadsandelen för morötter och äpplen för 2020. Sverige är en nettoexportör av spannmål, medan konsumtionen överstiger produktionen för övriga sektorer. Dock är produktionen och konsumtionen nästan lika stor för konsumtionsmjölk, ägg och morötter. Den svenska marknadsandelen för alla sektorer utom ost ökade mellan 2019 och 2020. Den svenska marknadsandelen av ost minskade från 0,66 till 0,41 under perioden 2008–2020.

Jordbruksmark i Sverige

Antalet hektar åkermark minskade med 3 procent under perioden 2010–2020. Under samma period ökade antalet hektar betesmark med 3 procent.

4.2.3 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Inga specificerade indikatorer är utpekade för denna underrubrik. Regeringen konstaterar att åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) bl.a. bidrar till stärkta inkomster men även till flera miljömål och till utvecklingen på landsbygden.

Det nya regelverket för GJP kommer att gälla från 2023. Regeringen anser att den har fått visst gehör för den svenska linjen om bl.a. en fortsatt marknadsorientering av politiken och en högre ambition gällande miljö, klimat och djurvälstånd.

Regeringen redogör för att Jordbruksverket under innevarande period har haft utmaningar kopplade till utveckling av it-systemen. Brister kopplade till hantering av återkrav samt överföring av vissa kontrollresultat medförde att regeringen i september 2020 beslutade att sätta Jordbruksverket under prövning som utbetalande organ för utgifter för Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Av redovisningen framgår det att 98 procent av 2020 års gårdsstöd, förgrödningsstöd, nötkreatursstöd och stöd till unga lantbrukare betalades ut före årsskiftet.

4.2.4 Genomförandet av landsbygdsprogrammet

I tabellen nedan redogörs för de sex kompletterande indikatorer som används för att bedöma genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Redovisningen görs utifrån vilket mål som gäller för perioden, utfall t.o.m. 2020 samt utfall t.o.m. 2020 i procent av målet.

Tabell 2 Resultatindikatorer för landsbygdsprogrammet 2014–2020

Antal deltagare på utbildningar (kunskapsöverföring och innovation)	Mindre än 10 procent (8,9 procent) av programmets mål hade uppnåtts t.o.m. 2020. Den låga måluppfyllelsen beror på att endast slutbetalda ärenden redovisas och att ärendena ofta pågår över flera år. Det är sålunda en fördröjning av rapporteringen av deltagarantalet för indikatorn.
Procentandel av jordbruksföretag som fått investeringsstöd (jordbrukets konkurrenskraft)	Till och med 2020 hade drygt tvåtredjedelar (67,1 procent) av programmets mål uppnåtts.
Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd (jordbrukets konkurrenskraft)	Till och med 2020 hade 92 procent av programmets mål uppnåtts.
Procentandel av djurenheter som berörs av djurvälståndssättningar (livsmedelskedjan)	Vid utgången av 2020 hade nästan hela programmets mål uppnåtts (95,7 procent).
Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande som stödjer biologisk mångfald eller landskap (miljöersättningar)	Programmets mål hade uppnåtts under 2020 (101,3 procent)
Investeringar i produktion av förnybar energi (klimat)	Utfallet t.o.m. 2020 var 60,2 procent av programmets mål. Svaga marknadsutsikter och otillräcklig prisbild på den producerade energin har påverkat efterfrågan på investeringsmedel negativt.

4.2.5 Myndigheternas kontroll av djurskyddet

Antalet djurskyddskontroller minskade från 20 286 till 17 656 mellan 2019 och 2020. Minskningen berodde på pandemin och möjligheten att utföra fysiska kontroller, men också på att kontrollpersonal fått andra arbetsuppgifter. Ungefär hälften av kontrollerna utfördes på plats hos djurhållaren och hälften genom administrativ handläggning från kontoren. Vidare genomfördes ca 1 800 kontroller i samband med ansökningar om tillstånd att bedriva viss djurhållning och inför godkännande av djurtransporter. Länsstyrelserna nådde under 2020, liksom under 2019, målet att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller ska vara minst lika stort som antalet anmälningkontroller. Samtidigt finns det fortfarande stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser.

4.2.6 Kontroll av livsmedels- och dricksvattenanläggningar i högsta riskklass

Statistik redovisas för 2014–2019 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i den högsta riskklassen. När det gäller livsmedelsanläggningar var andelen kontrollerade anläggningar i den högsta riskklassen (91–100 procent) 79 procent 2019, vilket var i princip samma nivå som de föregående åren. Motsvarande siffra för dricksvattenanläggningar 2019 var 85 procent, vilket innebar en ökning med 6 procent jämfört med året före. Siffran var dessutom den högsta sedan 2014.

Pandemin har påverkat kontrollmyndigheternas möjlighet att bedriva livsmedelskontroller på plats. Personal som vanligen arbetar med livsmedelskontroll har i stället fått arbeta med tillsynen av efterlevnaden av lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

4.2.7 Förstärkt kontroll av foder och livsmedel i primärproduktionen

I budgetpropositionerna för 2020 och 2021 tillfördes länsstyrelserna 15 miljoner kronor respektive 10 miljoner kronor i syfte att genomföra kontroller utifrån en nationell, riskbaserad kontrollplanering. Under 2020 kontrollerades enligt regeringen 762 av de 981 anläggningar som skulle kontrolleras enligt den nationella planen (78 procent). I samband med dessa kontroller genomfördes foderkontroll i samband med livsmedelskontroll i 581 av de 762 genomförda kontrollerna (76 procent). Totalt kontrollerades 2,9 procent av de registrerade primärproducenterna under 2020. Regeringen konstaterar att länsstyrelserna uppger att deras kontrollarbete har påverkats negativt av pandemin.

4.2.8 Ökad likvärdighet i livsmedelskontrollen

Enligt regeringen har Livsmedelsverket genomfört en rad åtgärder i syfte att höja kompetensen i livsmedelskontrollen och skapa förutsättningar för en likvärdig kontroll. Livsmedelsverket har tagit fram en ny kontrollrapportmall och en nationell kontrollplanering för 2020–2023 har fastställts för att nå en riskbaserad primärproduktionskontroll på nationell nivå. Pandemin har inneburit att Livsmedelsverket har fått ställa in delar av den vägledande verksamheten eller att den genomförts digitalt.

4.2.9 Konsumtion av vildsvinskött

Regeringen gav inom ramen för livsmedelsstrategin flera myndigheter i uppdrag att öka volymerna svenskt vildsvinskött på marknaden genom att underlätta köttets väg till konsument och skapa incitament för jägare att skjuta fler vildsvin.

4.2.10 Modernisering och effektivisering i slakterikontrollen

Livsmedelsverket arbetade under 2018–2020 för att effektivisera och modernisera den offentliga kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar. En ny modell för styrning av kontrollen gäller fr.o.m. 2020. De vidtagna effektiviseringsåtgärderna minskade slaktkostnaderna med 10 procent från 2019 till 2020.

4.2.11 Stärka skyddet av dricksvatten

Regeringen tillsatte under 2020 en utredning för att utreda hur Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 om kvaliteten på dricksvatten ska genomföras i svensk rätt.

4.2.12 Livsmedels- och dricksvattenförsörjning inom det civila försvaret

Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Sveriges veterinärmedicinska anstalt (SVA) har fått i uppdrag att påbörja åtgärder för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap. Livsmedelsverket och länsstyrelserna har fått i uppdrag att utveckla verksamhet kopplad till frågor om dricksvattenförsörjning.

4.2.13 Fortsatt gott djurhälsoläge och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen

Tabell 3 Resultatindikatorer för fortsatt gott djurhälsoläge och fortsatt minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen

Försäljning av antibiotika till djur och antibiotikaresistens i djurhållning	Försäljning av antibiotika redovisas för de två senaste åren. Försäljningen minskade mellan 2019 och 2020 från 9,70 ton aktiv substans till 9,44 ton aktiv substans. Sverige tillsammans med Norge och Island är de länder som enligt läkemedelsmyndigheten har den lägsta försäljningen av antibiotika till djur.
Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar	Statistik redovisas för perioden 2011–2020. Under 2020 ledde 145 utredningar av allvarliga och smittsamma djursjukdomar (epizootier) i Sverige till provtagning, varav 5 fall av epizootisk sjukdom konstaterades. Bedömningen är att Sverige har ett gott djurhälsoläge.

4.2.14 Sektorsövergripande samarbete – djurhälsa och folkhälsa

SVA har bistått humansjukvården med analyser av covid-19-prover och stod för en signifikant del av antalet testanalyser innan testkapaciteten i landet hade hunnit byggas upp. Totalt genomförde SVA ca 165 000 analyser under 2020.

4.2.15 Miljömässig hållbarhet i jordbruket

I tabellen nedan redogörs för de fyra kompletterande indikatorer som används för att bedöma den miljömässiga hållbarheten i jordbruket.

Tabell 4 Resultatindikatorer för miljömässig hållbarhet i jordbruket

Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn	Senast tillgängliga statistik redovisades i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1).
Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn	Utsläppen av ammoniak uppgick till 46 800 ton 2019, vilket är en ökning med 500 ton jämfört med 2018.

Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel	Miljö- och hälsoriskindex samt hektardoser redovisas för perioden 1988–2020. Hälso- (drygt 30) och miljöriskindex (ca 75) har minskat sedan basåret 1988, medan däremot index för hektardoser har ökat till ca 140.
Utsläpp av växthusgaser från jordbruket	Jordbrukets utsläpp av växthusgaser var ca 7 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2019. Sektorns utsläpp 2019 var ca 14 procent av Sveriges totala utsläpp. Det innebär en ökning med 1 procent jämfört med året före. Vidare redovisas att det betalades ut 29,9 miljoner kronor i metangasreduceringsstöd under 2019. Totalt fick 65 anläggningar stöd och det producerades 178 GWh. Därutöver betalades det ut ett stöd för produktion av biogas på 151,7 miljoner kronor till 36 anläggningar under 2020. Anläggningarna producerade totalt 492 GWh biogas.

4.2.16 Fiskeripolitik och vattenbruk

Tabell 5 Resultatindikatorer för fiskeripolitik och vattenbruk

Biologisk status för fiskbestånd	För de bestånd som förvaltas av EU fastställdes totala fångstmängder i enlighet med maximal hållbar avkastning (MSY) för samtliga bestånd förutom ett. För bestånd som förvaltas tillsammans av EU och Norge och Storbritannien lyckades man inte enas om en fångstbegränsning för torsk i linje med MSY.
Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde	Det totala förädlingsvärdet ökade marginellt under 2019. Under perioden 2010–2019 ökade förädlingsvärdet med 20 procent. Större delen av förädlingsvärdet kan härledas till det aktiva redskapssegmentet. Under samma tidsperiod minskade antalet fartyg från nästan 1 100 till lite mer än 850. Den totala infiskade volymen minskade med 13 procent.

Svenska vattenbrukets produktion	Statistik redovisas för 2015–2019 uppdelat på produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta. Alla resultatmått redovisas uppdelat på matfisk och sättfisk samt antalet kvinnor och män. Produktionen 2019 av matfisk uppgick till 9 600 ton, vilket innebar en minskning med 14 procent jämfört med 2018. Det är den lägsta produktionsnivån under mätperioden. Produktionen av sättfisk ökade med 23 procent mellan 2018 och 2019. Produktionsminskningen var 16 procent mellan 2015 och 2019. Försäljningsvärdet av matfisk minskade med 23 procent 2019 jämfört med 2018. Försäljningsvärdet av sättfisk ökade med 28 procent mellan 2018 och 2019. Det totala antalet odlingar för både matfisk (minus 10 odlingar) och sättfisk (minus 33 odlingar) minskade. Jämfört med 2015 har antalet odlingar minskat med 42 procent för matfisk och med 56 procent för sättfisk. Trots den negativa utvecklingen för antalet odlingar ökade antalet sysselsatta i vattenbruket med 7 procent 2019 jämfört med 2018, varav andelen kvinnor är 23 procent och andelen män är 77 procent. Inom ramen för livsmedelsstrategin har arbetet med regelförenkling, t.ex. digital information och tjänster, i syfte att minska den administrativa bördan för företagen fortsatt under året.
----------------------------------	--

4.2.17 Genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet

I början av maj 2021 hade 952 ansökningar beviljats stöd, motsvarande ca 1 222 miljoner kronor. Resultaten för de åtgärder som hunnit slutföras redovisas nedan. För icke slutförda åtgärder redovisas en prognos över förväntade resultat.

Tabell 6 Resultatindikatorer för havs- och fiskeriprogrammets genomförande

Indikatorer	Förväntade resultat utifrån beviljade ansökningar	Resultat från slutförda ärenden	Mål
Förändring av oönskade fångster	-1,4	-541	-2 300
Förändrad vattenbruksproduktion (ton)	1 440	10 765	3 975
Antal projekt inom datainsamling och kontroll	27	108	109
Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling	97	79	300
Antal projekt inom saluföring och beredning	25	68	94
Förändrad areal skyddade områden (kvadratkilometer)	182	57	700

Källa: Prop. 2021/22:1 utg.omr. 23 s. 31.

4.2.18 Jakt- och viltförvaltning

Stammarna för rådjur och älg bedöms vara stabila medan stammarna för vildsvin, kronhjort och dovhjort bedöms vara ökande. Antalet stora fåglar fortsätter att öka.

För hotade rovdjur – varg och järv – ligger antalet djur precis på eller under det referensvärde som anges för att respektive stam ska ha en gynnsam bevarandestatus. Samtliga stora rovdjur (björn, järv, lo och varg) bedöms uppnå gynnsam bevarandestatus.

Under 2020 betalades det ut 21,2 miljoner kronor i stöd till åtgärder som förebygger skador av fredat vilt och i ersättning för uppkomna viltskador. Under samma år betalades det ut 56 miljoner kronor i rovdjursersättning samt till förebyggande åtgärder inom rennäringen.

Det totala antalet trafikolyckor med vilt inblandat minskade jämfört med 2019, vilket var ett trendbrott sett till de senaste årens ökning. Antalet olyckor var 2016 drygt 59 000. Motsvarande siffror för 2019 var nästan 65 000, varav drygt 47 000 var viltolyckor med rådjur. Antalet olyckor minskade till ca 61 000, varav en stor andel var olyckor med rådjur (45 000).

4.2.19 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen skriver att livsmedelsstrategin är långsiktig och arbetet med att nå det övergripande målet fortsätter genom åtgärderna i livsmedelsstrategins

handlingsplaner. Enligt regeringen främjar de initiativ som har tagits inom livsmedelsstrategin utvecklingen mot en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet.

Den pågående pandemin bedöms påverka alla delar av livsmedelskedjan och riskerar på längre sikt att ge en minskad köpkraft som påverkar de internationella marknaderna och därmed prisnivån på jordbruksprodukter.

Lönsamheten i livsmedelskedjan har enligt regeringen under en längre period visat en nedåtgående trend, men lönsamheten i primärproduktionen ökade mellan 2016 och 2019. Andelen företag i livsmedelskedjan som upplever att myndighetsregler är ett stort hinder för tillväxt ökade under 2020 jämfört med 2017. Enligt regeringen kan den nedåtgående trenden för hela kedjan vändas på sikt genom ett fortsatt arbete för sänkta kostnader och förenklingsinsatser. Åtgärderna i livsmedelsstrategins handlingsplan del 2 och 3 och ett arbete med förenkling genom samverkan och digitalisering är ett led i detta arbete.

Regeringen gör bedömningen att åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken bidrar till att skapa arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. Mer specifikt anför regeringen att åtgärderna stärker inkomster och konkurrenskraft i de areella näringarna samt att djurvälståndens sättningsarna har bidragit till att förbättra djurvälståndet.

Åtgärder som har vidtagits för att effektivisera och modernisera den offentliga kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar har bidragit till minskade kostnader under 2020. Dessa kostnader hade tidigare ökat fram t.o.m. 2019.

Regeringen gör bedömningen att länsstyrelserna, trots den pågående pandemin och därmed ökade svårigheter att genomföra djurskyddskontroller, har lyckats uppnå en balans mellan rutinkontroller och anmälningskontroller.

Regeringen konstaterar att livsmedelskontrollen i ledet efter primärproduktion fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Denna bedömning grundas på uppgifter om bl.a. andelen anläggningar i högsta riskklass som har kontrollerats. Samtidigt konstateras att det finns kvarvarande brister i en mindre andel av kontrollmyndigheterna.

Regeringen gör bedömningen att det svenska djurhälsoläget är gott, även om det under 2020 förekom ett antal geografiskt avgränsade utbrott av smittsamma djursjukdomar. Enligt regeringen har insatserna inom området, t.ex. sjukdomsövervakning och bekämpningsåtgärder samt informationsinsatser, bidragit till en ökad konkurrenskraft, en hållbar livsmedelskedja och ökad lönsamhet.

Enligt regeringen går det inte att mellan enskilda år dra några mer långtgående slutsatser när det gäller utvecklingen av jordbrukets miljömässiga hållbarhet, eftersom miljöpåverkan från jordbruket beror på många faktorer, t.ex. årsmån och vad och hur mycket som produceras. Regeringen anser att jordbruket å ena sidan är en bidragande orsak till att flera av

miljökvalitetsmålen inte nås, men å andra sidan är näringen också en förutsättning för att andra miljökvalitetsmål ska kunna nås.

Regeringen anser att EU:s gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om att säkerställa ett biologiskt och socioekonomiskt hållbart fiske. EU har inte längre ensam rådighet över förvaltningen av majoriteten av arterna i Nordostatlanten. Ett möjligt problem är att det är oklart hur samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien ska tillämpas och hur det påverkar måluppfyllelsen.

Det riskbaserade angreppssättet och vidtagna åtgärder inom ramen för fiskerikontrollen har ökat regelefterlevnaden och samtliga typer av överträdelseärenden har minskat jämfört med 2019.

Regeringen anser att projekt för att förenkla för vattenbruksverksamhet bedöms bidra till att möjliggöra ökad vattenbruksproduktion och stärka konkurrenskraften.

Enligt regeringen visar genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet att utvecklingen mot de uppsatta målen är positiv även om det är långt till målen på vissa områden.

Regeringen gör bedömningen att viltstrategin har inneburit att viltförvaltningen har fortsatt att utvecklas. Det är enligt regeringen viktigt med en fortsatt adaptiv viltförvaltning, inte minst eftersom vildsvinsstammen fortsätter att öka. Viltförvaltningen, t.ex. beslut om nya jakttider, förvaltningsplaner och skyddsjaksbeslut, har bidragit till att förebygga skador och andra problem.

4.3 Konsument och marknad

4.3.1 Livsmedelsexport

Resultatindikatorn Exportandelen i svensk livsmedelsindustri var 34 procent 2019, samma siffra som året före. Exportandelen uppvisar en långsamt uppgående trend sedan 2011 då den var 27 procent. Värdet av den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter, undantaget vidareexporten av norsk fisk, ökade med drygt 6 procent under 2020.

4.3.2 Medvetna och hållbara val

Livsmedelsverket har fått i uppdrag att under 2020–2025 vidareutveckla nyckelhålsmärkningen som ger konsumenterna möjlighet att välja hälsosammare livsmedel. I juni 2021 redovisade Livsmedelsverket regeringsuppdraget att ta fram underlag för att Sverige ska kunna göra en ansökan till kommissionen om nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsmärkning för kött på restauranger och i storhushåll.

4.3.3 Fallen av salmonella, campylobacter och ehec hos människor har minskat

Statistik redovisas för perioden 2011–2020 uppdelat på campylobacter, ehec, listeria och salmonella (antal fall per 100 000 invånare). Antalet fall av salmonella, campylobacter, listeria och ehec minskade mellan 2019 och 2020. Regeringen menar att de rekommendationer och restriktioner som infördes under året på grund av covid-19 kan ha haft en inverkan på antalet smittade av livsmedelsburna infektioner. Hälften av de som smittades av salmonella kan kopplas till inhemsk smitta, medan motsvarande siffra för campylobacter, listeria och ehec är 71, 94 respektive 81 procent.

4.3.4 Medel för att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen

Andelen ekologiskt odlad jordbruksmark minskade med 1 procent till 19 procent under 2020. Andelen ekologiska livsmedel i offentlig sektor ökade något under 2020. Under 2020 var andelen 39 procent, vilket ska jämföras med 38 procent året före. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen minskade mellan 2019 och 2020 med 0,5 miljarder kronor till 27,7 miljarder kronor.

4.3.5 Internationellt arbete

Regeringen beskriver olika internationella aktiviteter inom t.ex. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO), OECD och Nordiska ministerrådet som har haft anknytning till det strategiska området Konsument och marknad.

4.3.6 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Den förstärkta satsningen på livsmedellexport bidrar enligt regeringen till att uppnå målet om en ökad svensk livsmedelsproduktion. Värdet av den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter ökade under 2020.

Enligt regeringen indikerar den låga förekomsten av vissa zoonoser hos livsmedelsproducerande djur och vissa livsmedelsburna zoonoser hos människor att animaliska livsmedel innebär en mycket liten risk för livsmedelsburna infektioner hos människor. Regeringen menar att det har bidragit till en ökad konkurrenskraft, en hållbar livsmedelskedja och ökad lönsamhet.

4.4 Kunskap och innovation

Det har inte presenterats någon ny statistik för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning.

Under 2020 mottog SLU 122 miljoner kronor, motsvarande 21 procent, av medlen som Formas betalade ut i forskningsstöd till forskning inom de areella näringarna.

4.4.1 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 7 Resultatindikatorer för Sveriges lantbruksuniversitet

Antal helårsstudenter	Antalet helårsstudenter 2020 uppgick till 4 216 (70 procent kvinnor och 30 procent män), vilket innebär en ökning med ca 300 jämfört med 2019. Motsvarande antal var 3 900 under 2019.
Antal sökande och antagna	Det totala antalet sökande till utbildningar på grundnivå 2020 var 6 821, en ökning med nästan 1 000 sökande jämfört med året före. Antalet antagna på grundnivå var 1 003 individer, varav 70 procent var kvinnor. Antalet sökande var lägre 2016, närmare bestämt 5 746 personer, medan antalet antagna på grundnivå samma år var 1 124 personer. Antalet sökande till avancerad nivå 2020 uppgick till 6 169 individer, varav 991 antogs. År 2016 uppgick antalet sökande till avancerad nivå till 2 829 individer och av dessa antogs 426.
Prestationsgrad och examinationsfrekvens (antal examinerade individer)	Under 2020 var prestationsgraden 88 procent (89 procent för kvinnor och 85 procent för män). Det innebär en minskning med 2 procent jämfört med 2016.
Andel disputerade lärare	Antalet disputerade lärare var 1 010 (43 procent kvinnor och 57 procent män) stycken 2020. Motsvarande siffra var 973 för 2019. Andelen disputerade lärare var 80 procent.
Vetenskaplig publicering	Antalet publicerade artiklar och kunskapsöversikter uppgick under 2020 till drygt 1 950. Det innebar en ökning med 4 procent från 2019 till 2020. År 2010 noterades drygt 1 100 publiceringar.
Externa medel	Den externa finansieringen utgjorde 53 procent av de totala intäkterna till forskning och utbildning på forskarnivå 2020. Det innebar en ökning jämfört med 2019.

4.4.2 Regeringens bedömning av målpuffyllelsen

Bedömningen av målpuffyllelsen är att de redovisade insatserna inom det strategiska området Kunskap och innovation bidrar till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Regeringen lyfter fram betydelsen av samverkan och samarbete såväl inom näringens olika sektorer som mellan forskningsfinansiärer, forskare och näringen. Dessa aktiviteter kommer enligt regeringen att förstärkas av de satsningar och reformer om bl.a. samverkan som det fattades beslut om i propositionen Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige (prop. 2020/21:60).

De indikatorer som används för att följa SLU:s verksamhet visar att universitetet bidrar till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin. Regeringen lyfter speciellt fram det ökade antalet studenter, att kvaliteten på forskningen bedöms som hög samt att SLU som första lärosäte godkänns i det nationella kvalitetssäkringssystemet. Enligt regeringen är SLU:s arbete med att öka attraktiviteten för sina utbildningar av stor vikt för sektorns framtid.

5 Utskottets tidigare bedömningar

5.1 Allmänt om resultatredovisningen

I förra årets uppföljning välkomnade miljö- och jordbruksutskottet att regeringen avser att fortsätta den årligen återkommande dialogen med utskottet om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23.

Utskottet såg positivt på att antalet resultatindikatorer och bedömningsgrunder hade minskats med motiveringen att det ska bli tydligare vilka som är centrala för resultatbedömningen. Förändringarna innebär att redovisningen i viss utsträckning blev mer överblickbar och det tydliggjorde vilka indikatorer som är centrala för resultatuppföljningen.

Enligt utskottet gick det att utveckla resultatredovisningen ytterligare. Resultatredovisningen bör så långt det går koncentreras till att redovisa resultaten av och effektiviteten i insatserna.

Utskottet ansåg att strukturen hade blivit tydligare i förra årets budgetproposition och att kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat i viss utsträckning hade förbättrats. Samtidigt menade utskottet att regeringen i sin analys och sina slutsatser på ett tydligare sätt kan referera till uppnådda resultat (indikatorer) och i vilken utsträckning vidtagna åtgärder bidrar till att de strategiska målen nås eller inte.

Liksom föregående år poängterade utskottet att inte alla utpekade indikatorer refererades till i regeringens analys och slutsatser, inte minst gällde det de tre centrala indikatorerna i livsmedelskedjan.

Det var enligt utskottet svårt att bedöma i vilken utsträckning som vidtagna åtgärder hade bidragit till att nå det strategiska målet Konsument och marknad. Regeringen kommenterade inte indikatorn Exportandel i svensk

livsmedelsindustri i sin analys. Utskottet konstaterade att fokus i analysen låg på den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter, vilket inte utgör en utpekad indikator eller bedömningsgrund.

Utskottet välkomnade att resultatområdet Företagsvillkor och förenkling i livsmedelskedjan hade tillkommit i förra årets budgetproposition. Det innebar enligt utskottet att det blir enklare att bedöma måluppfyllelsen för det strategiska målet Regler och villkor.

Utskottet noterade att vissa indikatorer, t.ex. Förändringar i kväve- och fosforutnyttjande i den svenska jordbrukssektorn och Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning, inte kommenterades med motiveringen att det saknades aktuell statistik.

Enligt utskottet var det önskvärt att indikatorer som ligger till grund för regeringens bedömning av det övergripande målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, inklusive målen för de tre strategiska områdena, åtminstone kommenteras kortfattat även om de är uppdaterade eller inte.

Utskottet betonade återigen att i den mån det inte är möjligt att ha indikatorer för ett resultatområde bör skälen för detta tydligt anges. Enligt utskottet var det önskvärt att regeringen övervägde att identifiera indikatorer eller bedömningsgrunder i nästa års budgetproposition för regelförenklingar och administrativa lättnader eftersom området är en central del av det strategiska målet.

Enligt utskottets mening kunde regeringen överväga att hänvisa till utgiftsområde 24 när det gäller hur förenklingsarbetet och arbetet med att skapa goda företagsvillkor har bedrivits i fråga om företagen i jordbruks- och livsmedelssektorn.

Utskottet välkomnade att arbetet med att ta fram mer långsiktiga indikatorer när det gäller jakt- och viltförvaltning skulle påbörjas under 2020. Samtidigt noterade utskottet att regeringen inte kommenterade arbetet med att utveckla indikatorer för hållbar jordbruksproduktion i budgetpropositionen från året dessförinnan.

Det vore enligt utskottet angeläget att regeringen i största möjliga utsträckning redovisade statistik som täcker tioåriga tidsserier för de olika indikatorerna. Sådana tidsserier innebär att långsiktiga trender framgår tydligare och underlättar slutsatser om huruvida vidtagna åtgärder bidrar till att nå de strategiska målen och riksdagens övergripande mål för utgiftsområdet.

Utskottet ansåg att det vore värdefullt om regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redovisade statistik för indikatorn Det svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.

5.2 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Det vore enligt utskottet önskvärt om regeringen i nästa års budgetproposition på ett samlat sätt redogör för vidtagna åtgärder inom de tre strategiska

områdena, åtgärdernas resultat och en bedömning av om och hur dessa satsningar har bidragit till att stärka livsmedelsproduktionens konkurrenskraft.

5.3 Regler och villkor

Enligt utskottet borde regeringen återkomma med en förklaring till det låga utfallet i fråga om användningen av medel till investeringar i produktionen av förnybar energi i nästa års budgetproposition.

Utskottet konstaterade att antibiotikaresistensen inom svensk djurhållning är låg sett i ett internationellt perspektiv. Det vore enligt utskottet värdefullt om regeringen kunde återkomma med en redovisning av det arbete som bedrivs i fråga om djurhälsoläget i Sverige i en separat resultatskrivelse.

Utskottet välkomnade att länsstyrelserna nådde målet att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller skulle vara minst lika stort som antalet anmälningskontroller under 2019. Samtidigt konstaterades att det fanns stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser. Av den anledningen underströk utskottet återigen vikten av att regeringen återkommer med en redogörelse i nästa års budgetproposition för hur den avser att arbeta vidare för att skapa förutsättningar för en väl fungerande och likvärdig livsmedelskontroll i hela landet. En sådan redogörelse borde även omfatta andra aspekter som bedöms vara relevanta för denna frågeställning.

I budgetbetänkandet 2019 hade utskottet ansett att regeringen kunde kommentera om den avsåg att vidta några åtgärder, och i så fall vilka, för att hantera de utmaningar som det svenska vattenbruket stod inför med anledning av de problem som hade uppdagats i halvtidsutvärderingen av handlingsplanen för utvecklingen av detsamma. Utskottet konstaterade att regeringen inte kommenterade dessa problem,

Enligt utskottet borde regeringen överväga att i budgetpropositionen för 2022 redogöra för användningen av och uppnådda resultat till följd av de två nya anslagen inom området fiske och vattenbruk samt anslaget som rör åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet.

Utskottet välkomnade att regeringen hade tillfört resurser för perioden 2020–2025 så att länsstyrelsernas kontroller av livsmedel och foder i primärproduktionen kan öka. Det vore enligt utskottet önskvärt om regeringen återkom med en redogörelse för utfallet av denna resursförstärkning i nästa års budgetproposition.

5.4 Konsument och marknad

Enligt utskottet presenterades en mer rättvisande bild i budgetpropositionen för 2021 än 2020 av antalet utbrott av vissa livsmedelsburna zoonoser hos människor.

5.5 Kunskap och innovation

I budgetpropositionen föreslog regeringen att anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning skulle ökas med 117 miljoner kronor under 2021 med anledning av den forsknings- och innovationspolitiska propositionen. Det vore enligt utskottet värdefullt med en fördjupad redovisning av hur det ökade anslaget har använts i nästa års budgetproposition.

Utskottet ansåg att det vore värdefullt om regeringen kunde sätta utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till den nationella kompetensförsörjningen och ange om det finns något mål för antalet helårsstudenter för de kommande åren.

Slutligen noterade utskottet att jämfört med föregående år redovisades inte antalet aktiva forskarstudenter. Enligt utskottet vore det värdefull information om SLU:s forskningsverksamhet som regeringen kunde överväga att redovisa även om det inte är en indikator eller bedömningsgrund för det strategiska målet.

6 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar vid årets uppföljning

6.1 Allmänt om resultatredovisningen

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljningsgrupp (nedan gruppen) välkomnar att regeringen aviserar att man kommer att fortsätta den årligen återkommande dialogen med utskottet om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Gruppen betonar att denna dialog är viktig för att resultatredovisningen ska fortsätta att utvecklas.

Gruppen vidhåller att det finns utrymme för att utveckla och förbättra resultatredovisningen ytterligare. Kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat kan förbättras och resultatredovisningen bör enligt gruppen så långt det går koncentreras till att redovisa *resultaten* av och *effektiviteten* i insatserna, dvs. inte en redovisning av insatserna i sig. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen bör i högre utsträckning koppla till de indikatorer som har valts för att följa resultatutvecklingen för det strategiska målet.

I förra årets budgetbetänkande lämnade utskottet ett antal synpunkter och önskemål som det önskade få besvarade i årets budgetproposition. Gruppen konstaterar att ett antal av dessa synpunkter och önskemål inte kommenteras av regeringen i årets budgetproposition, vilket utvecklas nedan. Gruppen vill understryka vikten av att regeringen besvarar dessa. I den mån frågorna är av mer långsiktig natur och det är svårt att på kort sikt genomföra önskade förändringar bör det framgå hur regeringen avser att arbeta vidare med frågan.

Gruppen betonar vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn.

Enligt gruppen är en brist, vilket poängterades också förra året, att alltför få indikatorer refereras till i regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Inte minst gäller det de tre centrala indikatorerna för livsmedelskedjan. När det gäller regler och villkor finns t.ex. ingen eller en svag koppling till resultatindikatorerna för jordbrukets utveckling, genomförandet av landsbygdsprogrammet, fiskeripolitik och vattenbruk samt genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet.

Gruppen beklagar att regeringen, liksom i förra årets budgetproposition, inte presenterar statistik för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning. Det är problematiskt att information om denna indikator återigen saknas då det innebär att det blir mycket svårt att bedöma i vilken utsträckning målet för det strategiska området Kunskap och innovation nås eller inte. Förra året påpekade utskottet att det för detta strategiska område förutom nämnda indikator endast finns indikatorer som rör SLU:s verksamhet. Det innebär enligt gruppen att det blir ännu viktigare att redogöra för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning för att kunna följa måluppfyllelsen för det strategiska området.

Jämfört med förra året har det gjorts få förändringar av utgiftsområdets centrala indikatorer och andra bedömningsgrunder. Gruppen vill understryka att det är bra eftersom det skapar en kontinuitet som förbättrar möjligheten att följa resultatutvecklingen över tid. I årets budgetproposition har det tillkommit tre resultatindikatorer – en indikator för att följa jordbrukets utveckling Jordbruksmark i Sverige samt två indikatorer för att följa genomförandet av landsbygdsprogrammet Antal deltagare på utbildningar och Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd. Det är enligt gruppen positivt att regeringen på ett tydligt sätt motiverar varför indikatorerna har tillkommit.

Regeringen skriver vidare att de utvalda indikatorerna inte täcker alla verksamheter inom utgiftsområdet men att de trots det bedöms ge tillräcklig information för att möjliggöra generella bedömningar av resultatet. Gruppen anser att det är olyckligt att viktiga resultatområden saknas bland indikatorer och bedömningsgrunder. Gruppen vidhåller att det därför är viktigt att regeringen tydligt anger skälen till att indikatorer saknas för ett resultatområde. Indikatorer och bedömningsgrunder saknas för ett flertal resultatområden inom det strategiska området Regler och villkor, inte minst gäller det arbetet för att förenkla för företagen i livsmedelskedjan. Det är enligt gruppen önskvärt att regeringen identifierar indikatorer eller bedömningsgrunder i nästa års budgetproposition som täcker in detta resultatområde, inte minst för att regelförenklingar och administrativa lättnader är en central del av det strategiska målet. Av samma skäl borde

regeringen också överväga att ta fram indikatorer eller bedömningsgrunder som rör den gemensamma jordbrukspolitiken.

Gruppen vill även informera regeringen om miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av lantbrukets sårbarhet (2020/21:RFR7). Den visar bl.a. på faktorer som är betydelsefulla för att minska sårbarheten; bl.a. ökad lönsamhet och konkurrenskraft, samt säkrad tillgång till insatsmedel lyfts fram.

Gruppen noterar också att regeringen inte specificerar kompletterande indikatorer för ett antal resultatområden inom det strategiska området Konsument och marknad. Enligt det strategiska målet ska konsumenterna kunna göra medvetna och hållbara val. Gruppen vill därför understryka vikten av att regeringen inleder ett arbete med att utveckla indikatorer som täcker detta område. Det faktum att det enligt gruppens mening inte finns utpekade indikatorer innebär att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning vidtagna åtgärder har bidragit till att nå det strategiska målet

I årets, liksom förra årets, budgetproposition anför regeringen att det mellan enskilda år inte går att dra några mer långtgående slutsatser när det gäller utvecklingen av jordbrukets miljömässiga hållbarhet, eftersom miljöpåverkan från jordbruket beror på många faktorer. Gruppen delar denna uppfattning men menar också att det är ett problem om de identifierade indikatorerna inte kan användas för att återkommande följa resultatutvecklingen. Enligt gruppen kunde regeringen överväga att koppla indikatorernas långsiktiga förändring till utvecklingen över tid och målpuffyllelsen.

Gruppen konstaterar att det saknas information om regerings arbete med att ta fram mer långsiktiga indikatorer när det gäller jakt- och viltförvaltning i årets budgetproposition. Vidare konstaterar gruppen att regeringen i årets budgetproposition inte heller kommenterar arbetet med att utveckla indikatorer för hållbar jordbruksproduktion.

Det vore enligt gruppen önskvärt om regeringen i högre utsträckning redovisade statistik som täcker tioåriga tidsserier för de olika indikatorerna. Sådana tidsserier gör det enklare att utläsa långsiktiga trender och underlättar slutsatser om huruvida vidtagna åtgärder bidrar till att nå de strategiska målen och riksdagens övergripande mål för utgiftsområdet. I den mån det är möjligt och lämpligt bör regeringen eftersträva att redovisa tidsserier för samma tioårsintervall för de olika indikatorerna.

Gruppen välkomnar att regeringen har tydliggjort dels Tillväxtverkets arbete med att förenkla för företagen i jordbruks- och livsmedelssektorn, dels uppgifter om det svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.

6.2 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Enligt gruppen är livsmedelsstrategin central för att nå dels de strategiska målen, dels det övergripande målet för utgiftsområdet. Gruppen noterar att anslaget som ligger under livsmedelsstrategin (1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor) ligger på 204 miljoner kronor de kommande två åren för att därefter minska till 166 miljoner kronor 2024. Gruppen saknar en långsiktig

analys av vilka eventuella negativa effekter den aviserade sänkningen av anslaget kan tänkas medföra.

Det vore enligt gruppen önskvärt om regeringen i nästa års budgetproposition på ett samlat sätt redogör för hur anslaget har använts inom de tre strategiska områdena och åtgärdernas resultat. Den nuvarande redovisningen av livsmedelsstrategin är enligt gruppen alltför knapphändig. Regeringen hänvisar dock till handlingsplan 1, 2 och 3 och exempel på åtgärder som ingår i de olika delarna. En tydligare redovisning av livsmedelsstrategin och hur anslaget har använts är viktigt då regeringen gör bedömningen att de initiativ som har tagits inom livsmedelsstrategin främjar utvecklingen mot en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet.

6.3 Regler och villkor

Gruppen noterar, liksom förra året, att en hög andel av åtgärdsbudgeten som har avsatts inom landsbygdsprogrammet har använts till livsmedelskedjan och djurvälstånd samt miljöersättningar. Samma slutsats gäller den nyttillkomna indikatorn Andel av jordbruksföretag som har fått startstöd. Gruppen konstaterar likaledes att utfallet för fokusområdet Klimat och investeringar i produktion av förnybar energi har förbättrats, även om det finns relativt svaga marknadsutsikter och en otillräcklig prisbild för den producerade energin har påverkat efterfrågan på sådana investeringsmedel negativt.

Gruppen vill återigen understryka betydelsen av att Sverige fortsätter att ha ett gott djurhälsoläge. I samband med förra årets möte om resultatredovisningen erbjöd statssekreteraren vid Näringsdepartementet att departementet skulle presentera det svenska djurhälsoarbetet, inklusive om antimikrobiell resistens, muntligt för utskottet. Detta initiativ välkomnades av gruppen. En redogörelse gjordes i utskottet den 23 september 2021. Gruppen ser positivt på det nya sättet att hantera utestående frågor om resultatredovisningen.

Gruppen välkomnar att länsstyrelserna även detta år nådde målet att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller ska vara minst lika stort som antalet anmälningskontroller. Samtidigt kvarstår stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser. Det vore enligt gruppen angeläget att regeringen arbetar vidare och vidtar åtgärder för att skapa förutsättningar för en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

Gruppen delar regeringens bedömning att livsmedelskontrollen fortsätter att utvecklas i en positiv riktning grundat på uppgifter om bl.a. andelen anläggningar i den högsta riskklassen som har kontrollerats.

Gruppen menar att regeringen delvis ger motstridiga besked när det gäller det svenska vattenbrukets konkurrenskraft. Regeringen skriver att det genomförda projektet för att förenkla för vattenbruksverksamheter bedöms bidra till att möjliggöra ökad vattenbruksproduktion och stärka konkurrenskraften. Samtidigt visar redovisningen att produktionen av matfisk

och försäljningsvärdet av densamma minskade kraftigt under 2019. Regeringen föreslår att anslaget 1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 ökas med 79 miljoner kronor de tre nästkommande åren. Ökningen av anslaget ska gå till främjande av vattenbruk. Av den anledningen bör regeringen återkomma i nästa års budgetproposition med en tydligare redovisning av hur vidtagna åtgärder påverkar produktionen av både matfisk och sättfisk och det svenska vattenbrukets konkurrenskraft.

Vidare konstaterar gruppen att regeringen inte kan redogöra för effekterna av resursförstärkningen till länsstyrelserna när det gäller kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen då det saknas tillräckliga underlag för att ge en heltäckande bild av resultatet av förstärkningen av primärproduktionskontrollen för 2020. Gruppen ser därför fram emot en sådan redogörelse i nästa års budgetproposition.

6.4 Konsument och marknad

Jordbruksverket tillfördes 25 miljoner kronor för 2021 till fortsatt arbete med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. Samma belopp föreslås för 2022 och 2023. Gruppen konstaterar samtidigt att andelen ekologiskt odlad jordbruksmark och den ekologiska livsmedelsförsäljningen minskade något under 2020, medan andelen inköp i offentlig sektor som bestod av ekologiska livsmedel i stället ökade marginellt samma år. Det vore värdefullt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition om vilka effekter deras arbete har haft och förväntas få för den ekologiska produktionen och konsumtionen av livsmedel.

6.5 Kunskap och innovation

Utskottet uttryckte förra året att det vore värdefullt med en fördjupad redovisning av hur det ökade anslaget till 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande har använts i årets budgetproposition. Detta har regeringen inte gjort i tillräcklig utsträckning och därför vore det enligt gruppen alltför värdefullt om regeringen återkommer i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet föreslås ökas med drygt 24 miljoner kronor fr.o.m. 2022 till följd av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2020/21:60). Gruppen anser att det vore värdefullt med en tydligare koppling och beskrivning av det ökade anslagets åtgärder samt vilka effekter dessa förväntas uppnå.

Gruppen anser i likhet med föregående år att det vore värdefullt om informationen i nästa års budgetproposition om SLU:s forskningsverksamhet innehöll antalet aktiva forskarstudenter.

Gruppen välkomnar att både antalet behöriga sökande och antalet helårsstudenter vid SLU fortsätter att öka. Regeringen anser i årets

budgetproposition att det behövs samlade insatser för kompetensförsörjning för aktörer på landsbygden samt att de areella näringarna har behov av att rekrytera kompetens inom en rad centrala områden. Gruppen menar därför att det vore av vikt om regeringen kunde sätta utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till den nationella kompetensförsörjningen. Tidigare hade regeringen ett mål för antalet helårsstudenter. Gruppen anser att ett nytt mål för antalet helårsstudenter skulle vara värdefullt för att lättare bedöma utvecklingen. En sådan redovisning skulle enligt gruppen också göras uppdelat på SLU:s fyra olika fakulteter, dvs. Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap, Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap, Fakulteten för skogsvetenskap och Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap.

Slutligen noterar gruppen att utbildningen av veterinärer och djurskötare förstärks under de kommande åren. Enligt gruppen vore det värdefullt om regeringen återkommer i frågan och redovisar hur arbetet fortskrider.

BILAGA TILL UPPFÖLJNINGS- OCH UTVÄRDERINGSGRUPPENS UPPFÖLJNING AV
REGERINGENS RESULTATREDOVISNING, UTGIFTSOMRÅDE 23

Avvikande mening

(M, SD, KD, L)

Vi vill att uppföljnings- och utvärderingsgruppen konstaterar följande:

6.4 Konsument och marknad

Jordbruksverket tillfördes 25 miljoner kronor för 2021 till fortsatt arbete med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. Samma belopp föreslås för 2022 och 2023. Gruppen konstaterar att andelen ekologiskt odlad jordbruksmark och den ekologiska livsmedelsförsäljningen minskar något under 2020, medan andelen inköp i offentlig sektor som bestod av ekologiska livsmedel i stället ökade marginellt samma år. Det vore värdefullt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition när det gäller vilka effekter som Jordbruksverkets arbete och anslaget därför har haft, och förväntas få, för att stimulera den ekologiska produktionen.

Andelen ekologiskt odlad jordbruksmark totalt minskade med 1 procent till 19 procent under 2020. Andelen åkermark för ekologisk produktion i slättbygd utgjorde 14 procent. En ökning med 6 procent under perioden 2009–2019. Vidare ökade konsumtionsandelen ekologiska livsmedel i offentlig sektor något under 2020. Under 2020 var andelen 39 procent, vilket ska jämföras med 38 procent året innan. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen minskade mellan 2019 och 2020 med 0,5 miljarder kronor till 27,7 miljarder kronor.

Det vore värdefullt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition när det gäller vilka effekter som den minskade andelen ekologiskt odlad jordbruksmark väntas få för produktionen av ekologiska livsmedel samt hur den låga andelen ekologisk produktion i slättbygd påverkar. Detsamma gäller vilka effekterna beräknas bli på den totala livsmedelsproduktionen av den minskade andelen ekologiskt odlad jordbruksmark och av om arealmålet för ekologisk produktion uppnås.